

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΓ' | ΑΘΗΝΑΙ, ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19—ΤΗΛ. 27.689 | 15 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ 1956 | ΑΡΙΘ. 20

ΑΡΧΑΙΑΙ ΤΡΑΓΩΔΙΑΙ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ

Ἐτερματίσθησαν πρό τινων ἡμερῶν αἱ ὑπαίθριοι παραστάσεις ἀρχαίων τραγωδιῶν. Εἰς τὴν Ἐπίδουρον, τὴν Ἐρέτριαν, καὶ εἰς τὸ θέατρον Ἡρώδου τοῦ Ἀττικοῦ, μυριάδες θεατῶν — Ἑλλήνων καὶ ξένων — ἔζησαν πρὸς στιγμὴν ὑπὸ τὴν σκιὰν ἐνὸς μεγάλου παρελθόντος, καὶ ἠσθάνθησαν τὴν ἱερὰν φρικίαν τῆς μυσταγωγίας εἰς τὸν ναὸν τῆς Μεγάλης Τέχνης, τῆς ὁποίας οἱ ἀθάνατοι ἐκεῖνοι πρόγονοί μας, ὑπῆρξαν οἱ ἀσύγκριτοι ἱεροφάνται. Αἱ τρεῖς δὲ χιλιετηρίδες τῆς ἱστορικῆς ζωῆς τοῦ Ἔθνους μας ὑπῆρξαν ὁ ὑποβλητικώτατος διάκοσμος τῶν παιχθέντων ἔργων.

Εἶναι φυσικὸν δέ, ὅτι τὸ πλαίσιον τῶν ἀρχαίων θεάτρων συντελεῖ ἀναμφιβόλως εἰς τὸ ν' ἀντηγῆ συγκλονιστικώτερος ὁ τραγικὸς λόγος. Καὶ ἓνα πνεῦμα μυστικοπαθὲς καὶ ἀνάμικτον μὲ σελαγισμοὺς ἄστρον νὰ πλημμυρίζῃ τὰς ψυχὰς τῶν ἐνθουσιῶντων ἀκροατῶν.

*

Ἀλλὰ καὶ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ὅμως τὸ θαυμάσιον Ἑλληνικὸν μας ὑπαίθριον εἶναι μία ἀπὸ τὰς ὠραιότερας καὶ γνησιωτάτας ἀπολαύσεις. Διότι δὲν ὑπάρχει ἀληθῶς ὠραιότερον καὶ πνευματικώτερον φυσικὸν περιβάλλον ἀπὸ τὸ ἰδικόν μας. Ἀπὸ τοὺς προγόνους μας μάλιστα ἡ Φύσις ὄλη τριγύρω ἐθεωρεῖτο ἔμψυχος, καὶ γεμάτη ἀπὸ πνεύματα ἀγαθοποιᾶ ἢ κακοποιᾶ. Καὶ αἱ λόχμαι, τὰ δάση καὶ αἱ πηγὰι τῶν καλλιγρᾶμμων βουνῶν μας ἦσαν κατοικητήρια Νυμφῶν, αἱ ὁποῖαι ἐξέλιπον πλέον, καὶ κρησφύγετον τοῦ Μεγάλου Πανός, ὁ ὁποῖος ἐξηφανίσθη καὶ αὐτὸς εἰς τὰ βράθη ἀπροσίτων σπηλαίων, καὶ δὲν ἀκούεται πλέον ὁ μαγικὸς του αὐλός. Εἶναι, διὰ τοῦτο, ἄξιοι θερμῶν συγχαρητηρίων, ὅσοι ἐμόχθησαν καὶ μοχθοῦν διὰ τὴν διοργάνωσιν τῶν λαμπρῶν αὐτῶν ὑπαίθριων ἑορτῶν, πὸν ὄχι μόνον ὀξυγονώνουν τοὺς πνεύμονας καὶ τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ ἐνισχύουν καὶ προβάλλουν

τὴν πνευματικὴν ἀκτινοβολίαν τοῦ Ἔθνους μας.

*

Διότι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ πρέπει νὰ λησμονεῖται, ὅτι αἱ ἑορταὶ καὶ τὰ θεάματα — καὶ ἐννοοῦμεν βεβαίως τὰ καλὰ τοιαῦτα — ἀποτελοῦν οὐσιαστικὴν ἀνάγκην διὰ τὸν ἄνθρωπον. Εἶναι εὐκαιρίαὶ λήθης τοῦ καθημερινοῦ ἐξαντλητικοῦ μόχθου του. Σταθμοὶ πανσιλύπου ἀναφυχῆς εἰς τὴν ἀειδίμητον καὶ ἀγγώδη ὁδοιοποιίαν του. Εἶναι σταγόνες εὐεργετικῆς δρόσου, πὸν νοτίζουν καὶ ὑπογλυκαίνουν τὸ βαρὺ κάμα τοῦ βιωτικοῦ ἀγῶνος. Καὶ ὅπως μεγαλοφυῶς τὰς ἐξαγακτήρισεν ὁ Περικλῆς εἰς τὸν ἀθάνατον Ἐπιτάφιόν του, «ἀνάπαυλα τῇ γνώμῃ, ὧν ἡ καθ' ἡμέραν τέρσις τὸ λυπηρὸν ἐκπλήσσει». Καὶ ὅσον πνευματικώτεροι εἶναι αἱ ἑορταὶ καὶ τὰ θεάματα, τόσον καὶ ἀνέροχεται ἡ στάθμη τοῦ ψυχικοῦ πολιτισμοῦ τοῦ λαοῦ.

*

Ἀναμφιβόλως δέ, ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Τραγωδία ἀποτελεῖ μίαν ἀπὸ τὰς λαμπροτέρας καὶ ὑψηλοτέρας ἑορταστικὰς ἐκδηλώσεις, πὸν ἐπενόησεν τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. Δι' αὐτῆς, ὁ ἄνθρωπος ἐμφανίζεται παλαιῶν ἀπεγνωσμένως καὶ ἠρωϊκῶς πρὸς τὸ σκληρὸν καὶ ἀδυσώπητον πεπερωμένον του. Ἀφθάστως δὲ μεγαλοφυῆς εἶναι ὁ τρόπος, μὲ τὸν ὁποῖον οἱ ἀθάνατοι πρόγονοί μας ἀνεπαρέστησαν τὴν τραγικὴν πάλην καὶ τὴν ἀνεκδιήγητον ὀδύνην τῶν διαφόρων Ἡρώων, πὸν ζητοῦν ἐν τῇ Τραγωδίᾳ νὰ σωθοῦν, καὶ νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπὸ τὴν ἀπηνῆ Μοῖραν πὸν τοὺς ἀναμένει.

*

Διότι εἶναι βέβαιον, ὅτι ὁ ἄνθρωπος παρεσκευάζετο συνεχῶς ἀπὸ τὴν Θεῖαν Πρόνοιαν, διὰ νὰ προσδεχθῆ τὴν ἀλήθειαν τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐντὸς δὲ τοῦ ὑπερόχου προγονικοῦ μας πολιτισμοῦ ἀπεκαλύπτετο συνεχῶς τὸ μυστήριον τῆς Ζωῆς καὶ τοῦ Κόσμου. Καὶ ὑπὸ τὴν σοφῆν

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ "ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ,"

ΚΡΙΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑΣ

Ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία διεφύλαξεν ἀλώβητα καὶ ἀνόθευτα τὰ θεῖα δόγματα καὶ τὰς Ἱερὰς Παραδόσεις τοῦ ἀρχαίου Χριστιανισμοῦ καὶ ὅτι ἡ ἀλήθεια αὐτὴ ἀρχίζει νὰ ὁμολογῆται γενικῶς, ὡς πρὸ ἡμερῶν ἐγράψαμεν, καὶ οἱ ἐν τῇ Δύσει νὰ εἰσπνέουν, ὁσημέραι καὶ ἀφθονώτερον, τὸ ἄρωμα τῆς Ὀρθοδοξίας, καταδεικνύεται καὶ ἀπὸ τὴν κατωτέρω ἐπιστολὴν, τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν καὶ εὐχαρίστως δημοσιεύομεν.

Ρέναι 3 Ὀκτωβρίου 1956.

Κύριε Διευθυντά,

Ὁ θαυμασμός ποὺ ἔχομεν διὰ τὴν χώραν σας καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς εἶναι ἀνέκφραστος, καὶ ἀπὸ πολλὸν καιρὸν ἐπεθυμοῦμεν νὰ σᾶς γράψωμεν καὶ νὰ ἔχωμεν ἀνταπόκρισιν μεθ' ὑμῶν. Τὸ ἄρθρον σας τῆς 1ης Ἀπριλοῦ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 15 φύλλον μᾶς παρέχει πρὸς τοῦτο τὴν ἀφορμὴν.

καθοδήγησιν τῶν Δελφῶν καὶ τῆς λατρείας τοῦ Ἀπόλλωνος, ὡς θεοῦ τῆς ἁρμονίας καὶ τοῦ μέτρου, ἐσφυρηλατεῖτο συνεχῶς ἡ προσωπικότης τοῦ ἀνθρώπου. Ὡς γνωστὸν δέ, τὸ τέλος κάθε ἀρχαίας τραγωδίας ἐπακολουθεῖ ὁ καθαρισμὸς καὶ ἡ λύτρωσις, ποὺ ἀναμφιβόλως ἐλαττώνει τὴν φρίκην τοῦ θεάματος, καὶ ἀνακουφίζει κάπως τὴν ψυχὴν τοῦ θεατοῦ. Καὶ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς, ἡμπορεῖ κανεὶς ἀνενδοιάστως νὰ ἰσχυρισθῆ, ὅτι ἡ ἀρχαία Ἑλληνικὴ Τραγωδία ἐπροδρόμει, καὶ προελείανεν τὴν ὁδὸν πρὸς τὸν Χριστιανισμόν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καὶ μόνον τὸ τραγικὸν δράμα καὶ τὸ ἄλυτον πρόβλημα τῆς Ζωῆς, εὐρῆκε καὶ τὴν λύσιν του, καὶ τὴν δικαιοσύνην του.

*

Διότι, παρ' ὅλην τὴν ἀσύγκριτον μεγαλοφυΐαν τους, οἱ Τιτᾶνες ἐκεῖνοι τοῦ πνεύματος ἀπεκάλυψαν καὶ ἔθεσαν μόνον τὸ μέγα δράμα τῆς Ζωῆς καὶ τῆς Μοίρας τοῦ ἀνθρώπου. Χωρὶς οὔτε νὰ τὸ λύσουν, ἀλλὰ καὶ οὔτε νὰ κατορθώσουν νὰ σύρουν ἀπλῶς τὸν ἄνθρωπον, ἔξω ἀπὸ τοὺς πυριφλεγεῖς κύκλους τῆς ὀδύνης καὶ τοῦ πόνου, πρὸς ἓνα κόσμον ἀνώτερον, ἀβασιλεύτου γαλήνης καὶ ἀγίας προσδοκίας καὶ χαρᾶς.

Τοῦτο μόνον ἡ θρησκεία τοῦ Χριστοῦ τὸ ἐπέτυχε. Καὶ τοιουτοτρόπως, ἐνῶ ὅλοι οἱ Ἕρωες τῆς ἀρχαίας Τραγωδίας βαδίζουν πρὸς τὸν θάνατον, σφαδάζοντες ὑπὸ τὰ πλήγματα τῆς Μοίρας, ὀδυρόμενοι τραγικῶς, καὶ σκορπίζοντες τριγύρω τους «τὸ θεὸς καὶ τὸν ἔλεον», οἱ Ἕρωες τοῦ Χριστιανισμοῦ ὀδεύουν πρὸς

Θὰ ἐπεθυμοῦμεν κατ' ἀρχὰς νὰ ἦτο δυνατόν νὰ εἴπωμεν εἰς μερικοὺς «ἀπτότερος Ἑλληνας» οἱ ὁποῖοι, ἀφελῶς ὑφίστανται τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Βατικανοῦ, καὶ γίνονται θύματά του, ὅτι ἀπατώνται. Διότι, ἐὰν στήν Ἑλλάδα, ὑπάρχουν ἴσως μερικοὶ ποὺ μεταστρέφονται ἀπὸ τὴν Ὀρθόδοξίαν, ἡμεῖς ἐδῶ, εἰς τὴν Βρετανίαν, εἰμεθα ἑκατοντάδες εἰς ἀναζήτησιν τῆς Ὀδοῦ τοῦ Κυρίου. «Ὁ Ὀρθόδοξος Χριστιανισμὸς αὐτὸς καὶ μόνον ἐκπροσωπεῖ καθαρὰν καὶ ὄχι ἡλλοιωμένην τὴν Εὐαγγελικὴν Ἀλήθειαν» καθὼς με ἀκριβείαν γράφετε εἰς τὸ προαναφερθὲν ἄρθρον σας. Καὶ ἂν ἡ Ὀρθοδοξία εἶναι τὸ «κάρφος εἰς τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ Παπισμοῦ» καὶ ἡ «διαρκὴς ἀνησυχία του» εἶναι διότι πέραν τῆς Ἑλληνορωσικῆς Ὀρθόδοξου κινήσεως καὶ ἡ διάδοσις ἐκ νέου αὐτῆς εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Δύσεως θὰ ἐνεφανίζετο ὡς κίνδυνος ἐπικρατήσεώς της. Ὁ καιρὸς καθ' ὃν καὶ τὸ ὄνομα ἀκόμη τῆς Ὀρθόδοξου

τὰ φρικτότερα τῶν μαρτυρίων, γεμάτοι ἀπὸ τρισάγιον ἐνθουσιασμόν καὶ ἀπὸ ἀνεκλάλητον Θεῖαν χαρὰν. Καὶ ὁ θάνατος δι' αὐτοὺς δὲν εἶναι ἡ φρικτὴ ἀποσύνθεσις καὶ ὁ θρήμβος τῶν κατωτέρων ὑλικῶν στοιχείων τῆς ζωῆς, οὔτε ὁ ἀποτρόπαιος ἀφανισμὸς τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλὰ νίκη ὀριστικὴ κατὰ τῆς φθορᾶς. Καὶ λύτρωσις τῆς ψυχῆς, ποὺ, ἐλευθέρᾳ πλέον ἀπὸ τὰ γῆινα δεσμά της, ὁρμᾷ πρὸς τὸν Οὐράνιον Πατέρα της. Καὶ ὄχι μόνον ὁ ἄνθρωπος, ἀλλὰ καὶ ὁ κόσμος ὅλος θεοῦται, διερχόμενος ἀπὸ τὴν Σταύρωσιν καὶ τὸν Θάνατον, πρὸς τὴν Ἀνάστασιν καὶ τὴν αἰωνιότητα. Καὶ ὁ Σταυρὸς τοῦ Σωτήρος μας εἶναι τὸ νικηφόρον σύμβολον κατὰ τοῦ θανάτου.

*

Καὶ ἡ ἀπλὴ δὲ καὶ μόνη σύγκρισις αὐτὴ διδάσκει καὶ πείθει καὶ τὸν πλέον ἄπιστον Θωμᾶν, ὅτι ἡ Ἀλήθεια εὐρίσκεται εἰς τὸν ἀποκαλυφθέντα Θεῖον Λόγον. Διότι ἔκτοτε ὁ ἄνθρωπος δὲν κρατεῖται πλέον μονήρης καὶ ἀπεσβολωμένος ἐνώπιον τῶν ἀβυθομετρήτων ἀβύσσων τοῦ μὴ ὄντος, ἀλλὰ τὸναντίον τοποθετεῖται εἰς τὸ κέντρον τοῦ Σύμπαντος, ἔχων ὡς θετικὸν περιεχόμενον τῆς ζωῆς του τὸν Θεόν. Πνευματικὸς δὲ εἶναι ἔκτοτε ὁ προσανατολισμὸς τῆς ἀνθρωπότητος. Διότι κυρίαρχος ρόλος ἀπονέμεται εἰς τὴν Ἀγιότητα. Εἰς τὴν συνεχῆ δηλαδὴ προσπάθειαν διὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Τελειότητος, συμφώνως πρὸς τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ μας Ἀυτρωτοῦ.

ΘΕΟΔ. Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Ἐκκλησίας δὲν προεφέρετο, ἔχει διὰ παντὸς παραγραφῆ. Ἀπὸ μερικῶν ἐτῶν δημιουργοῦνται ἐδῶ καὶ ἐκεῖ Ὀρθόδοξοι Ἐνορίαί, ἀποτελούμεναι ἀπὸ ἐντοπίους καὶ ὄχι πλέον ἀπὸ μερικὰ μόνον καλλιεργημένα πνεύματα, τὰ ὁποῖα εὐρήκαν τὴν ἀληθινὴν πίστιν, ἐν τῇ δαυιλῇ μελέτῃ, ὅπως οἱ Juil de Bérée, τῆς Θεολογίας τῶν Πατέρων καὶ τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας.

Ἡ Ἐκκλησία μας, τῆς Βρετανίας, διοργάνωσε τὴν 16ην Σεπτεμβρίου 1956, κατὰ μίαν παλαιὰν συνήθειαν, προσκύνημα ἐπονομασθὲν «Συγγνώμη». Ἄν καὶ ὁ τόπος τοῦ προσκυνήματος τούτου ἦτο ἀπομακρυσμένος ἀπὸ κάθε κέντρον, καὶ δυσπρόσιτος, ἄνθρωποι πάσης κοινωνικῆς τάξεως προσέτρεχον, ἀπὸ ὅλας τὰς γωνίας τῆς χώρας, γιὰ νὰ λάβουν μέρος εἰς τὴν πρώτην αὐτὴν ἐκδήλωσιν τῆς ἀναγνωρισθείσης Ἐκκλησίας, ποὺ ἔζη εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας των καὶ τὴν ὅποιαν μὲ θερμὸν πόθον ἐπεκαλοῦντο. Ἐπίσημοι ἐκκλησιαστικαὶ ἀκολουθίαι εἰς τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν καὶ ποικιλλόμεναι μεταξὺ τοῦ Βυζαντινοῦ τυπικοῦ, καὶ τοῦ παλαιοῦ τυπικοῦ τῶν Γαλατῶν ἔκαμαν νὰ ἀναφλέγηται ἡ ψυχὴ τοῦ λαοῦ μας, ποὺ εἶναι κατὰ τὴν ὥραίαν ἀπάντησιν τῶν Πατριάρχων τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὸν Πάπαν «ὁ φύλαξ τῆς Ἐκκλησίας».

Δὲν ἐλησμονήσαμεν, ὅτι αὐτὸς ποὺ μᾶς ἔφερε τὴν ὥραίαν Ἀγγελίαν ἦτο ὁ Ἕλλην Ἅγιος Ἀριστόβουλος. Καὶ ἀρχίζοντες ἀπὸ αὐτόν, μνημονεύομεν

εἰς τὰς προσευχὰς μας τοὺς μεγάλους Διδασκάλους καὶ Ἅγίους τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ μεγάλα ὀνόματα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Βρετανίας, καὶ τελειώνομεν μὲ τὸ φωτεινὸν ὄνομα τοῦ Ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἄθω. Καὶ ὁ Ἅγιος Νικόδημος εἶναι ἐπίσης τὸ σημεῖον μὲ τὸ ὅποιον ἡ Δύσις θὰ ἐπανεύρη τὴν «Προσευχὴν τῆς καρδίας», «τὸ ἄκτιστον φῶς» τοῦ ὁποῖου ὁ μέγας Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς ἦτο ὁ ἀκαταδάμαστος πρόμαχος.

Ἡθελήσαμεν νὰ σᾶς δώσωσεν τὴν πρώτην αὐτὴν μαρτυρίαν τῆς Χριστιανικῆς ἀδελφότητος, ποὺ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, θὰ ἠδύνατο νὰ σᾶς ἐξυπηρετήσῃ, πλησίον ἐκείνων οἵτινες, εἴτε ἀπὸ ἀδυναμίας, ἢ καὶ ἀπὸ ἐμπλοκῆν, κινδυνεύουν νὰ ἀπομακρυνθοῦν ἀπὸ τὴν ἀλήθειαν.

Ζητοῦμεν ἀπὸ τὴν Ἁγίαν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος νὰ παρακαλῇ τὸν Κύριον διὰ τὴν ἀναγεννηθεῖσαν Ἐκκλησίαν τῆς Βρετανίας. Κάθε ἐκδήλωσις ἐκ μέρους σας θὰ μᾶς πληρώσῃ χαρᾶς. Καὶ θὰ ἐξακολουθῶμεν νὰ ἐκφράζομεν τὰς εὐχαριστίας μας πρὸς τὸν Κύριον διὰ πᾶν ἔργον ποὺ ἐπιτελεῖτε.

Ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι θὰ ἔχωμεν τὴν χαρὰν νὰ σᾶς δεχθῶμεν μίαν ἡμέραν εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς Βρετανίας, παρακαλοῦμεν, ἐν τῇ γλυκείᾳ αὐτῇ ἀναμονῇ, νὰ μᾶς θεωρήσητε ἀδελφοὺς σας, ἐν πίστει Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρός μας.

† R. P. PATRIDE GERARD

Ἀπὸ τὴν ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ Ἀθηνῶν ἐναρξίν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Συνοδίου Δήμων καὶ Κοινοτήτων.

ΤΟ ΔΟΓΜΑ ΤΗΣ ΣΩΤΗΡΙΑΣ*

III

Ἡ ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου προσοικειώσις τῆς ἀπολυτρώσεως ἐξ ὑποκειμένου

Ἡ ὑπὸ τοῦ Λυτρωτοῦ ἐξ ἀντικειμένου συντελεσθεῖσα ἱστορικῶς ἀπολυτρώσις εἶναι ἀνάγκη νὰ καταστή καὶ ὑποκειμενικὴ καὶ προσωπικὴ, προσοικειωμένη καὶ ἰδιοποιουμένη ὑπὸ τῶν καθ' ἕνα ἀνθρώπων, ἀκατεργαζομένων μετὰ φόβου καὶ τρόμου τῆν ἑαυτῶν σωτηρίαν¹, διὰ τῆς ζωοποιοῦ καὶ σωτηριώδους ἐνεργείας τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν αὐτοῖς Ἀγίου Πνεύματος. Ἐπομένως ἡ τοιαύτη ὑποκειμενικὴ προσοικειώσις τῆς ἀπολυτρώσεως δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ νοηθῇ ὡς ὅλως ἐξωτερικὴ καὶ μηχανικὴ καὶ μαγικὴ, ἀλλὰ τούναντίον εἶναι ἀποτέλεσμα δύο παραγόντων, τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου, ἡτοι τῆς χάριτος τοῦ Ἀγ. Πνεύματος ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς ἐλευθέρως «συνεργίας»² τοῦ ἀνθρώπου ἀφ' ἑτέρου, ἡγουμένου βεβαίως πάντοτε καὶ ἐπικρατοῦντος τοῦ θεοῦ παραγόντος. Τοιοῦτοτρόπως ἔνθεν μὲν ὁ πανάγαθος Θεὸς ἐνεργεῖ διὰ τῆς χάριτός του τὴν κλήσιν, τὸν φωτισμὸν, τὴν μετάνοιαν καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀμαρτωλοῦ καὶ ἔπειτα τὴν δικαίωσιν, τὴν ἀναγέννησιν καὶ τὸν ἁγιασμὸν αὐτοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ δωρεὰν ἐπὶ τῇ βάσει καὶ δυναμει τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Σωτῆρος, ἑτέρωθεν δὲ ὁ ἐλεύθερος ἄνθρωπος, ἀποδεχόμενος τὴν προσφερομένην αὐτῷ χάριν, συνεργεῖ ἐλευθέρως ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἰδίας σωτηρίας διὰ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων του, ταῦτον εἰπεῖν διὰ τῆς «δι' ἀγάπης ἐνεργουμένης πίστεως»³, ἀποφευγομένου οὕτω παντὸς μηχανικοῦ ἢ μαγικοῦ στοιχείου ἐν τῇ δικαίωσει καὶ σωτηρίᾳ, ὡς ἐπίσης καὶ τῶν ἀκροτήτων εἰς ἃς ἐξετράπησαν ὁ Πελάγιος ἀφ' ἑνὸς καὶ ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος ἀφ' ἑτέρου εἰς τὰ ἀλληλοεξαρτώμενα δόγματα τῆς προκατορικῆς ἀμαρτίας, τῶν συνεπειῶν αὐτῆς καὶ μάλιστα τοῦ θανάτου, ὡς καὶ τῆς ἀπολυτρώσεως. Πράγματι οἱ δύο ἀνωτέρω παράγοντες δὲν ἀποκλείουσιν ἀλλήλους, ἀλλὰ τούναντίον συνεργοῦσιν ἀρμονικῶς καὶ συνηνωμένως ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ὑποκειμενικῆς προσοικειώσεως τῆς ἀπολυτρώσεως ὑφ' ἑκάστου ἀνθρώπου, διὰ τὴν ὀλοκλήρωσιν τοῦ ὀποιοῦ ἀμφοτέρου εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖοι.

Ἐκ τούτων ἡ ὑπὸ τοῦ Ἀγίου Πνεύματος χορηγούμενη θεία χάρις εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖα καὶ ἀπαραίτητος διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου, οὐδενὸς δυναμένου νὰ σωθῇ ἄνευ αὐτῆς διὰ τῶν ἰδίων δυ-

νάμεών του. Διότι «ἐκτὸς τῆς αὐτοῦ (τοῦ Θεοῦ) συνεργίας καὶ βοηθείας ἀδύνατον ἀγαθὸν θελήσαι ἢ πράξαι ἡμᾶς», κατὰ τὸν Δαμασκηνόν¹, κατὰ δὲ τὸν Μ. Βασίλειον, «ἐν τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ ἔστιν ἡ σωτηρία²... πᾶν ὅπερ ἂν εἰς ἡμᾶς ἐκ θείας δυνάμεως ἀγαθὸν φθάσῃ, τῆς πάντα ἐν πᾶσιν ἐνεργούσης χάριτος ἐνεργεῖαν εἶναι φαμεν»³. Εἶναι δὲ ἀπολύτως ἀναγκαῖα ἡ θεία χάρις καὶ ὡς προηγουμένη καὶ ὡς ἐπομένη καὶ συνεργός, διότι αὐτὴ κατάρχεται τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας παντὸς ἀνθρώπου, καλοῦσα αὐτὸν εἰς σωτηρίαν καὶ διεγείρουσα καὶ φωτίζουσα καὶ κατευθύνουσα αὐτὸν πρὸς ταύτην, μετὰ δὲ τὴν ἐλευθέραν συγκατάθεσιν καὶ ἀποδοχὴν τῆς κλήσεως ἐκ μέρους τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν δικαίωσιν αὐτοῦ, ἐξακολουθεῖ ἡ θεία χάρις συνοδεύουσα αὐτὸν καὶ ἐνισχύουσα καὶ συνεργαζομένη πρὸς διάπτυσιν τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ ἐμμονὴν ἐν αὐτῷ καὶ τῇ σωτηρίᾳ καθόλου μέχρι τέλους τοῦ βίου⁴. Παρὰ ταῦτα δ' ὅμως ἡ συμμετοχὴ καὶ συνεργασία τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ ἔργῳ τῆς σωτηρίας δὲν εἶναι, ὡς εἴπομεν, παθητικὴ, ὡς ἐὰν ἐδέχτο οὗτος μηχανικῶς καὶ μαγικῶς τὰς ἐνεργείας τῆς θείας χάριτος, ἀλλ' εἶναι ἐνεργητικὴ καὶ οὐσιαστικὴ. Ἡ ἐνέργεια τῆς θείας χάριτος, ἐξ ἄλλου, δὲν εἶναι καταναγκαστικὴ καὶ συντριπτικὴ τῆς ἐλευθέρως βουλήσεως καὶ ἐνεργείας τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀμφοτέραι συνεργάζονται ἀρμονικῶς, οὕτως ὥστε οὔτε μόνῃ ἡ θεία χάρις ἄνευ τῆς ἐλευθέρως βουλήσεως καὶ συνεργίας τοῦ ἀνθρώπου ἀπεργάζεται τὴν σωτηρίαν, οὔτε πολλῷ ἤττον διὰ μόνης τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως καὶ ἄνευ τῆς θείας χάριτος εἶναι δυνατὴ αὐτὴ. Διότι, κατὰ τὸν ἱερὸν Χρυσόστομον, «ἀμφοτέρων δεόμεθα, καὶ τῶν παρ' ἡμῶν καὶ τῶν παρὰ τοῦ Θεοῦ, εἰ μέλλομεν μετὰ ἀκριβείας σώζεσθαι»⁵. Ἀληθῶς ὅπως ἡμεῖς, «κὰν μυριάκις σπουδάζωμεν, οὐδὲν οὐδέποτε κατορθῶσαι δυνησόμεθα, εἰ μὴ καὶ τῆς ἄνωθεν ροπῆς ἀπολαύσωμεν ὥσπερ γάρ, εἰ μὴ τῆς ἐκείθεν συμμαχίας ἀπολαύσωμεν, οὐδὲν ἰσχύομεν ποτε τῶν δεόντων κατορθῶσαι, οὕτω πάλιν, εἰ μὴ τὰ παρ' ἑαυτῶν εἰσενέγκωμεν, οὐ δυνησόμεθα τῆς ἄνωθεν ἀξιούσθαι ροπῆς»⁶. Συμβαδίζουσι λοιπὸν καὶ συμπράττουσι καὶ συνεργάζονται ἀρμονικῶς ἡ θεία χάρις καὶ ἡ ἀνθρωπίνῃ ἐλευθερίᾳ ἐν τῷ ἔργῳ τῆς προσοικειώσεως τῆς σωτηρίας ὑφ' ἑκάστου ἀνθρώπου. «Ἔως

* Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου σελ. 341.

1. Φιλίπ. 2,12.

2. Περὶ τῆς ἐνοίας τῆς λέξεως ταύτης ἡ Ὁρθόδοξος Ἀντιπροσωπεῖα εἰς τὸ συνέδριον περὶ «πίστεως καὶ διοικήσεως» ἐν Ἐδιμβούργῳ τῷ 1937 ἐδήλωσεν, ὅτι «διὰ ταύτης ἐκφράζει ἡ Θεολογία τῶν Πατέρων τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως κατὰ τὴν πρόδον τοῦ ἁγιασμοῦ τοῦ ἀνθρώπου», ἢ μᾶλλον τῆς καθόλου σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου, καθ' ἡμᾶς. (Πρβλ. K. H o d g s o n, Das Glaubensgespräch der Kirchen, μετάφρ. E. Staehelin, Zürich 1940, σ. 252).

3. Γαλ. 5,6.

1. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, Ἐκδ. ὀρθ. πίστ. II, 30. Migne P. G. 94,972.

2. Μ. Βασιλίου, Ὁμιλ. εἰς Ψαλμ. 33,2. Migne P. G. 29,353.

3. Μ. Βασιλίου, Ἐπιστολὴ 38,4. Migne P. G. 32,329.

4. Σημειωτέον ὅτι κατὰ τοὺς Ἑλληνας Πατέρας καὶ μάλιστα τοὺς βυζαντινοὺς Ἡσυχαστὰς θεολόγους ἡ θεία χάρις δὲν εἶναι κτίσμα, ἀλλ' ἄκτιστος καὶ ζωοποιὸς ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ, ἥτις διὰ τῆς ἐξίλαστροῦ θυσίας τοῦ Σωτῆρος δικαιοῦ καὶ σφίζει τοὺς εἰς αὐτὸν πιστεύοντας. (Ἰω. Κ α ρ μ ῖ ρ η, Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα, σ. 299 ἐξ.).

5. Ἰωάννου Χρυσόστομου, Εἰς Ἐπιφ. Ὁμιλ. 32,2. Migne P. G. 60,677. Πρβλ. καὶ 58,742/3.

6. Ἰωάννου Χρυσόστομου, Εἰς Γένεσιν κεφ. 32, ὁμιλ. 58,5. Migne P. G. 54,513. Πρβλ. καὶ 53,228.

γάρ τούτου και διὰ τούτου καθέστηκεν ἡ φιλόανθρωπος τοῦ ὑπὲρ ἀνθρώπους δι' ἐκφάνσεως συγκατάβασις, χάριτι θεουργοῦσα τοὺς γνώμη συναναβαίνοντας»¹. 'Αλλά και νοουμένης τῆς σωτηρίας ὡς ἐξ ὀλοκλήρου ἔργου τῆς θείας χάριτος, πάλιν δὲν καθίσταται δυνατὴ αὕτη εἰμὴ ὑπὸ τὸν ὄρον τῆς ἐλευθέρας ἀποδοχῆς αὐτῆς ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης βουλήσεως, τὴν ὁποίαν ὑπολαμβάνουσιν οἱ "Ἕλληνες Πατέρες ὡς ἀπαραίτητον συνεργὸν τῆς θείας χάριτος ἐν τῷ ἔργῳ τῆς ἰδίας ἐκάστου ἀνθρώπου σωτηρίας², ἐπειδὴ «ἀνάγκη και βία οὐδένα προσάγεται ποτε ὁ Θεός, ἀλλὰ θέλει μὲν ἀπαντας σωθῆναι, οὐκ ἀναγκάζει δὲ οὐδένα... οὐ γὰρ ἄκοντα, οὐδὲ μὴ βουλόμενον, ὅπερ λέγω πολλάκις, ἀλλ' ἐκόντα και προαιρούμενα παρεσκεύασται σώζειν ὁ Θεὸς τὸν ἀνθρώπον»³.

'Ἐκ τῶν εἰρημένων κατανοεῖται εὐχερῶς διατὶ δὲν εὑρον εἰσοδὸν ἐν τῇ 'Ορθόδοξῳ 'Ανατολῇ κατὰ μὲν τὴν ἀρχαιότητα αἱ γνωστοὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀκρότητες τοῦ ἱεροῦ Αὐγουστίνου και τῶν ὁπαδῶν του ἀφ' ἑνὸς και ἀφ' ἑτέρου τῶν Πελαγιανῶν, κατὰ δὲ τοὺς νεωτέρους χρόνους τὰ περὶ sola gratia, αὐτεξουσίου και ἀπολύτου προορισμοῦ διδάγματα τῶν Διαμαρτυρομένων και μάλιστα τῶν Καλβινιστῶν. 'Ἐντεῦθεν κατὰ τῆς περὶ αὐτεξουσίου καλβινικῆς διδασκαλίας τῆς Λουκαρείου 'Ομολογίας⁴ εὐλόγως ἐξηγήθησαν αἱ 'Ορθόδοξοι Σύνοδοι ἐν Κων)πόλει τῷ 1638⁵, ἐν Κων)πόλει - 'Ιασιῶ τῷ 1642⁶ και ἐν 'Ιεροσολύμοις τῷ 1672⁷, ὡς και ἐν ταῖς 'Ομολογίαις αὐτῶν ὁ Πέτρος Μογίλας⁸, ὁ Δοσιθεὸς 'Ιεροσολύμων⁹ και ἐνωρίτερον ὁ Μητροφάνης Κριτόπουλος¹⁰, ἀναπτύξαντες τὴν ἀρχαιοπαράδοτον αἰσιδόξον περὶ τοῦ ἀνθρώπου και τοῦ αὐτεξουσίου αὐτοῦ ὀρθόδοξον διδασκαλίαν ἔναντι τῆς ἀπαισιδοξοῦ τοιαύτης τοῦ Καλβινισμοῦ και γενικώτερον τοῦ Προτεσταντισμοῦ. Παρεδέχθησαν λοιπὸν σχετικὴν ἐλευθερίαν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ, ὡς και τὴν συνεργίαν αὐτῆς μετὰ τῆς θείας χάριτος, διότι ἐπὶ τὸν μὴ ἐλευθέρως θέλοντα και «σπουδάζοντα οὐδὲ ἡ ἄνωθεν χάρις παραγένοιτ' ἄν, ἀλλ' ἐκάτερα συγκεκριᾶσθαι προσήκει, σπουδῆν τε ἀνθρωπίνην και τὴν διὰ τῆς πίστεως ἄνωθεν καθήκουσαν συμμαχίαν, εἰς τελείωσιν ἀρετῆς»¹¹, ἀκόμη δὲ και αὐτὴν «τὴν τοῦ Θεοῦ συνεργίαν

γιαὶν ταῖς ἡμετέραις ἐναποκεῖσθαι γνώμας»¹. Οὐχὶ λοιπὸν τὸν Monergismum, ἀλλὰ τὸν Synergismum² δέχεται ἡ 'Ορθόδοξος 'Εκκλησία, ἀλλ' ὑπὸ τὴν Πατερικὴν ἔννοιαν, καθ' ἣν «τὸ πλέον, σχεδὸν δὲ και τὸ πᾶν τοῦ Θεοῦ ἐστίν, ἡμῖν δὲ μικρὸν τι ἀφῆκεν»³. Διὰ τὸν αὐτὸν ὁμοίως λόγον ἀπέκρουσαν και τὴν περὶ ἀπολύτου προορισμοῦ καλβινικὴν διδασκαλίαν τῆς Λουκαρείου 'Ομολογίας⁴, αἱ 'Ορθόδοξοι 'Ομολογίαι τοῦ Μογίλα⁵, τοῦ Δοσιθεοῦ⁶ και πρότερον τοῦ Κριτοπούλου⁷ μετὰ τῶν Συνόδων ἐν Κων)πόλει τῷ 1638⁸, ἐν Κων)πόλει - 'Ιασιῶ τῷ 1642⁹ και ἐν 'Ιεροσολύμοις τῷ 1672¹⁰, διδάξασαι ἀπὸ συμφώνου τὸν ἐπὶ τῆς προγνώσεως τοῦ Θεοῦ ἐρειδόμενον σχετικὸν προορισμόν, μὴ θιγομένης ἀλλὰ προϋποτιθεμένης τῆς συνεργίας και συμπράξεως και «συμμαχίας» τῆς θείας χάριτος και τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας.

Κατὰ τῆς καλβινικῆς λοιπὸν διδασκαλίας τῆς Λουκαρείου 'Ομολογίας ἀνεπτύχθη παρὰ πάντων¹¹ ἡ ὀρθόδοξος διδασκαλία περὶ τῶν ἀναγκαίων διὰ τὴν ὑποκειμενικὴν ὑφ' ἐκάστου ἀνθρώπου προσοικειώσιν τῆς ἀπολυτρώσεως δύο παραγόντων, ἥτοι τῆς θείας χάριτος και τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας, ῥιφθέντος βεβαίως τοῦ κέντρου τοῦ βάρους ἐπὶ τῆς καταρχομένης τοῦ ἔργου τῆς σωτηρίας, συνεργούσης και περαιούσης τοῦτο θείας χάριτος, ἐπομένως δὲ και ἐπὶ τῆς συνεργίας τοῦ ἀνθρώπου. 'Ο Μ. Βασιλείος, ἀναφερόμενος εἰς τὴν ἀνωτέρω συνεργασίαν τοῦ θεοῦ και τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος και τὴν προτεραιότητα τοῦ θεοῦ, παριστᾷ τὸν Θεὸν ἰστάμενον πρὸ τῆς θύρας τῆς καθευδούσης ὑπὸ τὴν ἁμαρτίαν ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου και κρούοντα: «'Ἰδοὺ ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν και κρούω· ἐάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου και ἀνοίξῃ τὴν θύραν, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτὸν και δεῖπνήσω μετ' αὐτοῦ και αὐτὸς μετ' ἐμοῦ»¹². Μόλις λοιπὸν ὁ ἀνθρώπος θελήσῃ ἐλευθέρως ν' ἀκούσῃ τῆς φωνῆς

1. Μαξίμου 'Ομολογητοῦ, πρὸς Γεώργιον περὶ τοῦ κατὰ Χριστὸν μυστηρίου. Migne P. G. 91,57.

2. 'Ἦδη ὁ Κλήμης 'Αλεξανδρεὺς παρετήρησεν: «'Ἐπεὶ ἐξ ἐαυτῆς κινεῖται ἡ ψυχὴ, ἡ χάρις ἡ τοῦ Θεοῦ τὴν προθυμίαν ἀπαιτεῖ παρ' αὐτῆς, οἷον ἔρανον εἰς σωτηρίαν... Διὰ τούτου ἐπὶ τῇ ψυχῇ ὁ Θεὸς τὴν ἀρεσιν δέδωκεν, ἵνα αὐτὸς μὲν μνησῇ τὸ δέον, ἡ δὲ, ἐλομένη, δέξηται και κατάσχη». ('Ἐκ τῶν προφητικῶν 22. Migne P. G. 9,708).

3. 'Ἰωάννου Χρυσοστόμου, εἰς «Σαῦλε, Σαῦλε» 6. Migne P. G. 51,144.

4. 'Ομολ. Λουκάρ. 14, παρὰ 'Ἰω. Καρμίρη, μν. ε. II, 567.

5. 'Ἰω. Καρμίρη, μν. ε. II, 573.

6. Αὐτόθι II, 580.

7. Αὐτόθι II, 713 ἐξ.

8. Αὐτόθι II, 604. 605. 607.

9. Αὐτόθι II, 756)7.

10. Αὐτόθι II, 522)4.

11. Μ. Βασιλείου, 'Ασκητικαὶ διατάξεις 15. Migne P. G. 31, 1377.

1. Μ. Βασιλείου, 'Ἐπιστολὴ 294. Migne P. G. 32, 1037.

2. Πρβλ. και τὸν Synergismum τοῦ Μεγάλου ἁγίου Ἰ. Καλογῆρου, 'Ἡ περὶ «συνεργίας» ἐν τῇ δικαιοῦσι τοῦ ἀνθρώπου διδασκαλία ἐξ' ἐπόψεως ὀρθόδοξου και αἱ περὶ αὐτῆν συζητήσεις τῶν ἑτεροδόξων, Θεσσαλονίκη 1953, σ. 76 ἐξ.

3. 'Ἰωάννου Χρυσοστόμου, εἰς Ψαλμ. 115,2. Migne P. G. 55,322.

4. Κεφ. 3, παρὰ 'Ἰω. Καρμίρη, αὐτόθι II, 565.

5. Αὐτόθι II, 606)9.

6. Αὐτόθι II, 748. 'Ὡς ὑπερβολικὴν ἐχαρακτήρισamen ἀλαχοῦ τὴν κατηγορηθεῖσαν ὑπὸ τινῶν Μολιμιστικῆν ἐπὶ τὸν Δοσιθεὸν ἐπίδρασιν ἐν τῇ διατυπώσει τοῦ γ' ὄρου τῆς 'Ομολογίας του. Βλέπ. 'Ἰω. Καρμίρη, 'Ἡ 'Ομολογία τῆς ὀρθόδοξου πίστεως τοῦ Πατριάρχου 'Ιεροσολύμων Δοσιθεοῦ, 'Αθήναι 1949, σ. 47.

7. 'Ἰω. Καρμίρη, Τὰ δογματικὰ και συμβολικὰ μνημεῖα II, 521)4.

8. Αὐτόθι II, 573.

9. Αὐτόθι II, 578.

10. Αὐτόθι II, 704. 709 ἐξ.

11. 'Ομολογία Κριτοπούλου 6 (Καρμίρη II. 526/7), Μογίλα I, 1-3. II, 63. III, 3-4. 72 (Καρμίρη II, 593/4.621. 664/5.686), Δοσιθεοῦ 9.13 (Καρμίρη II, 751.755/6). Πρβλ. και Πρακτικὰ τῶν Συνόδων ἐν Κων)πόλει τοῦ 1638 (Καρμίρη II, 579), Κων)πόλει-'Ιασιῶ τοῦ 1642 (Καρμίρη II, 578/80) και 'Ιεροσολύμοις τοῦ 1672 (Καρμίρη II, 704 ἐξ.).

12. 'Αποκ. 3,20.

καὶ ἀνοίξη τὴν θύραν», τότε εἰσέρχεται ὁ Θεὸς καὶ ἀρχίζει τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. Διότι «ὅπου προαίρεσις ἐτοίμη, τὸ καλῶν οὐδέν· ὁ γὰρ καλῶν φιλόφρων, ὁ διάκονος εὐτρεπής, ἡ χάρις ἀφθονός· ἡ προθυμία ἐνυπαρχέτω, καὶ τὸ ἐμποδίζον οὐκ ἔσται»¹. Μόνον παρὰ τοῦ οὕτως ἐλευθέρως καὶ προθύμως ἀνταποκριθέντος ἀνθρώπου ἀπαιτεῖται «πίστις δι' ἀγάπης ἐνεργουμένη»². Ἡ σωτηρία ἐπομένως κατορθοῦται «Χριστοῦ χάριτι καὶ ἐν ἀνδράσι καὶ ἐν γυναιξὶ πίστει τῇ εἰς τὸν Κύριον γνησίᾳ»³ καὶ ἀγαθοῖς ἔργοις, τὰ ὁποῖα δέον νὰ κοσμῶσι τὸν ἡθικὸν βίον τοῦ πιστοῦ, ὑποτασσομένου ἐκουσίως καὶ προθύμως εἰς τὸ θέλημα καὶ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ. Ἐντεῦθεν ἡ Ὁμολογία τοῦ Δοσιθέου ἐδίδαξεν: «Πιστεύομεν μηδένα σῶζεσθαι ἄνευ πίστεως· καλοῦμεν δὲ πίστιν τὴν οὖσαν ἐν ἡμῖν ὀρθοτάτην ὑπόληψιν, εἶπουν δόξαν, περὶ Θεοῦ καὶ τῶν θείων..., ἥτις ἐνεργουμένη διὰ τῆς ἀγάπης, ταῦτόν εἰπεῖν διὰ τῶν θείων ἐντολῶν, δικαιοῦ ἡμᾶς παρὰ Χριστοῦ, καὶ ταύτης ἄνευ τῷ Θεῷ εὐαρεστήσαι ἀδύνατον»⁴.

Οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐτόνισαν ἐκπαλαι ὡς ὄρους τῆς δικαιοσύνης τὴν ὀρθὴν πίστιν καὶ τὰ ἀγαθὰ ἔργα. «Πίστις γὰρ χωρὶς ἔργων νεκρά ἐστίν, ὁμοίως καὶ ἔργα χωρὶς πίστεως, ἡ γὰρ ἀληθὴς πίστις διὰ τῶν ἔργων δοκιμάζεται», κατὰ τὸν Ἰωάννην Δαμασκηνόν⁵. Τῷ ὄντι πίστις καὶ ἔργα εἶναι δύο ἀχώριστα στοιχεῖα ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ πράγματος, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐπιτρέπεται νὰ χωρίζωνται, καθ' ὅσον τὸ ἐν προϋποθέτει καὶ περιέχει καὶ τὸ ἄλλο. Ἡ πίστις συνδέεται στενῶς καὶ ἐνεργεῖ διὰ τῆς ἀγάπης, ἥς ἀναγκαῖα ἐκδηλώσεις καὶ καρποὶ εἶναι τὰ ἀγαθὰ ἔργα, οὕτως ὥστε ἀδιαμφισβητήτως ἡ πίστις εἶναι καὶ ἡθικὸν ἔργον καὶ οὐχὶ ἔργον μόνον τῆς διανοίας. Πράγματι ἡ ἀληθὴς πρὸς τὸν Χριστὸν πίστις περιέχει πρῶτον μὲν ἀλήθειαν, εἶτα δὲ ζωὴν κατὰ Χριστόν, τ. ἔ. ἀγαθὰ ἔργα, ἅτινα ὅπου ἐλλείπουσι, παύει νὰ εἶναι ἀληθὴς καὶ ἡ πίστις τοῦ ἄνευ ἔργων χριστιανοῦ καὶ γίνεταί ψευδὴς καὶ ὑποκριτικὴ. Ἀμφότερα λοιπὸν ταῦτα συνυπάρχουσι κατ' ἀνάγκην, ἀποτελοῦντα μίαν ἐσωτερικὴν καὶ ὀργανικὴν ἐνότητα, ἐντεῦθεν δ' ὀρθῶς ἡ Ὁμολογία τοῦ Μογίλα γράφει, ὅτι «τὰ ἀγαθὰ ἔργα εἶναι ἕνας καρπός, ὁποῦ γεννᾶται ἀπὸ τὴν πίστιν, ὡς ἀπὸ ἀγαθὸν ἔργον»⁶. Διὰ ταῦτα ἐναντι τῶν ὑπερτονιζόντων τὰ ἔργα Ῥωμαιοκαθολικῶν καὶ τῶν ἀπορριπτόντων ταῦτα Διαμαρτυρομένων ἡ Ὁρθόδοξος Καθολικὴ Ἐκκλησία δέχεται

τὰ ἔργα ἐν τῇ ὀργανικῇ ἐνότητι αὐτῶν πρὸς τὴν πίστιν καὶ ὡς καρποὺς τῆς πίστεως καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, διδάσκουσα ὅτι δὲν εἶναι καθ' ἑαυτὰ καὶ ἀπολύτως ἀξιόμισθα, οὐδὲ δύνανται μόνον αὐτὰ νὰ δικαιώσωσι τὸν ἀνθρώπον, εἰ μὴ μόνον ἐφ' ὅσον εἶναι συνηγμένα μετὰ τῆς πίστεως καὶ τελοῦνται ὑπὸ τὴν ῥοπήν τῆς θείας χάριτος, οὔτε τέλος εἶναι δεκτὸς ὑπ' αὐτῆς ὁ λατινικὸς θησαυρὸς τῶν περισσεουσῶν ἀξιόμισθιῶν τῶν Ἁγίων. Ὡς ἐκ τούτου δὲν πρέπει νὰ ὑπολαμβάνωνται τὰ ἔργα ὡς αἰτία τῆς δικαιοσύνης ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων, ἅτε «δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ»¹, τὰ ἔργα δὲ «ἅπαντα, ἅπερ ποιούμεν, ὀφειλὴν πληροῦντες ποιούμεν»², κατὰ τὸ Λουκ. 17,10: «ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι δοῦλοι ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὅτι ὃ ὀφειλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν». Γενικῶς ἡ πίστις καὶ τὰ ἔργα δὲν ἔχουσιν, οὕτως εἰπεῖν, ἐξαγοραστικὴν τιμὰ δύναμιν καὶ ἀξίαν παρὰ τῷ Θεῷ. Ἐντεῦθεν δῆλον, ὅτι ἡ δικαιοσύνη τοῦ ἀνθρώπου ἐν ἀρχῇ ὡς ἀφῆσις τῆς προπατορικῆς καὶ τῶν προαιρετικῶν ἀμαρτιῶν εἶναι προῖον μόνον τῆς θείας χάριτος καὶ δευτερευόντως ὅλως τῆς πίστεως τοῦ ἀνθρώπου, ἐν ᾧ μετὰ ταῦτα ἡ δικαιοσύνη ὡς ἀγιασμός ἐν τῇ ἀνελιξίᾳ του εἶναι προῖον μᾶλλον τῆς πίστεως καὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀμφοτέρων ὅμως τελούντων ἀπαραιτήτως ὑπὸ τὴν ῥοπήν τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, οὐτινος ὅμως «τὸ πλεόν καὶ σχεδὸν τὸ πᾶν ἐστίν», ὡς εἶδομεν. Γενικῶς λοιπὸν δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι ἡ δικαιοσύνη καὶ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου κατὰ πρῶτον μὲν καὶ κύριον λόγον εἶναι ἐνέργεια καὶ δωρεὰ τῆς θείας χάριτος σχεδὸν κατὰ τὸ ὅλον, δευτερευόντως δ' ὅλως δρίζεται αὕτη κατὰ «μικρόν τι», ἢ μᾶλλον κατ' ἐλάττωστον, καὶ ὑπὸ τῆς διαθέσεως καὶ τῆς ἡθικῆς προπαρασκευῆς καὶ γενικῶς τῆς ἐλευθέρως συνεργίας τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ἐγκειμένης ἐν τῇ ὀρθῇ πίστει καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Εὐνόητον δ' ἐκ τῶν ἀνωτέρω, ὅτι ἀναλόγως τῆς προπαρασκευῆς καὶ τῆς συνεργίας τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ διαπτύξει τῆς δικαιοσύνης καὶ τοῦ ἀγιασμοῦ αὐτοῦ διὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων οἱ Ὁρθόδοξοι δέχονται διαφόρους βαθμοὺς δικαιοσύνης καὶ ἀγιασμοῦ, ἀντιστοίχως δὲ καὶ διαφόρους βαθμοὺς δόξης ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, καθ' ὅσον «ἐπιμετρεῖται ἐκάστῳ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως»³, ἐνῶ ἀντιθέτως ἡ ἀπ' αὐτῶν ἔκπτωσης καὶ ἀπαλλοτριώσεως τοῦ χριστιανοῦ συνεπάγεται τὴν ἔκπτωσιν αὐτοῦ καὶ ἀπὸ τῆς θείας χάριτος, ὅστις πλεόν «οὐκέτι ἐν τῷ Θεῷ ἐστὶ διὰ τὸ ἀποστήναί ἀπ' αὐτοῦ τὸ ἐν τῷ Θεῷ ἅγιον καὶ παράκλητον Πνεῦ-

1. Μ. Βασιλείου, Ὁμιλ. εἰς ἅγιον βάπτισμα 6. Migne P. G. 31,437.

2. Γαλ. 5,6. Πρβλ. καὶ Μ. Βασιλείου, Ἐπιστολὴ 295. Migne P. G. 32,1040.

3. Μ. Βασιλείου, Ὅροι κατ' ἐπιτομήν, ἐρωταπόκρ. 309. Migne P. G. 31,1304.

4. Παρὰ Ἰω. Καρμίρη, μν. ἔ. II, 751.

5. Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ, μν. ἔ. IV, 9. Migne P. G. 94,1121.

6. Παρὰ Ἰω. Καρμίρη, μν. ἔ. II,664. Πρβλ. καὶ Ὁμολογίαν Δοσιθέου 13: «Ἐννοοῦμεν δὲ τὰ ἔργα οὐ μάρτυρας τὴν ἡμετέραν κλῆσιν ἐπιβεβαιούντας, ἀλλὰ καρποὺς καθ' ἑαυτοὺς ὄντας, δι' ὧν ἡ πίστις λαμβάνει τὸ ἐμπρακτον». (Αὐτόθι σ. 756).

1. Ῥωμ. 3,24. Καὶ ὁ Μ. Βασίλειος γράφει: «Πρόκειται ἀνάπαυσις αἰωνία τοῖς νομίμως τὸν ἐνταῦθα διαβλήσασσι βίον, οὐ κατὰ ὀφειλὴν τῶν ἔργων ἀποδιδομένη, ἀλλὰ κατὰ χάριν τοῦ μεγαλοδώρου Θεοῦ τοῖς εἰς αὐτὸν ἠλπιόσιν παρεχόμενη». (Ὁμιλ. εἰς Ψαλμ. 114,5. Migne P. G. 29,492).

2. Ἰωάννου Χρυσόστομου, Εἰς Ῥωμ. Ὁμιλ. 7,7. Migne P. G. 60,450.

3. Μ. Βασιλείου, Ὁμιλία 24 κατὰ Σαβελλιανῶν καὶ Ἀρειοῦ καὶ τῶν Ἀνομοίων 6. Migne P. G. 31, 613. Πρβλ. καὶ περὶ Ἁγ. Πνεύματος 9, 23. Migne P. G. 32,109.

ΟΙ ΕΝ ΡΟΥΜΑΝΙΑ, ΟΥΝΙΤΑΙ

ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΗ ΑΝΤΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

Ἡ ἐν Ἀθήναις ἐκδιδομένη ἔγκριτος ἑβδομαδιαία ἔφημερις «Καθολικὴ» εἰς τὸ ὑπὸ ἡμερομηνίαν 8 Ἰουνίου ἐ. ἔ. φύλλον της, εἶχε τὴν εὐγενῆ καλωσύνην νὰ ἀπαντήσῃ εἰς ἄρθρον μου ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Οὐνία ἐν Ρουμανίᾳ», δημοσιευθὲν εἰς τὸ ἐπίσημον ὄργανον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἢ «Ἐκκλησία».

Ἡ ἀπάντησις αὕτη φέρουσα χαρακτηῖρα μᾶλλον αἰσθηματολογικὴν καὶ ἐν μέρει εἰρωνικὴν, δὲν με ἐξένισεν, διότι καὶ ἄλλα περιοδικὰ καὶ ἔφημεριδες τοῦ αὐτοῦ δόγματος πρὸ αὐτῆς, θορυβηθεῖσαι ἀπὸ τὸ ὄντως μέγα ἱστορικὸν γεγονός τῆς ἐπανόδου εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν ἐνὸς ἑκατομμυρίου καὶ διακοσίων χιλιάδων τέκνων της, βία πρὸ 250 ἐτῶν ὑπὸ τοῦ Καθολικισμοῦ ἀποσπασθέντων, ἔχυσαν οὐκ ὀλίγην μελάνην νὰ παρουσιάσωσι τοῦτο ὡς ἀποτέλεσμα, καθ' ὁλοκληρίαν, τῆς κομμουνιστικῆς βίας καὶ ἔργον τοῦ ἀμειλίκτου διωγμοῦ ὑπὸ τοῦ ἀθέου Μαρξισμοῦ.

Δὲν θὰ ἐπιμείνω ἀνασκευάζων τὰ ὅσα ὁ Οὐνίτης, ἢ Ἑλληνορθογνημος — ὡς ἀρέσκειται οὗτος νὰ καλεῖται — ἀρθρογράφος, γράφει. Ἀντλῶν τὰ ἐπιχειρήματά του ἀπὸ τὰ δῆθεν ἀντιφάσκοντα γραφόμενά μου, ἐξάγει ἀβασανίστως τὸ συμπέρασμα ὅτι, ὡς κατ' αὐτὸν καὶ ἐγὼ ὑποστηρίζω, ἢ εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν ἐν Τρανσυλβανίᾳ ἐπιστροφή τῶν Οὐνιτῶν δὲν εἶναι ἔργον συνειδήσεως, μετανοίας καὶ ἐλευθέρως βουλήσεως, ἀλλὰ τῶν φρικτῶν βασάνων, ἅτινα ὑπέστησαν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς τῆς Χριστιανικῆς πίστεως.

Ἄς μοι ἐπιτρέψῃ ὁ ἐν Χριστῷ ἀγαπητὸς συνάδελφος νὰ τῷ εἶπω ὅτι, τὸ ζήτημα τοῦτο τὸ γνωρίζω κάλλιον αὐτοῦ, διότι τὸ ἔζησα καὶ ἐκ τοῦ πλησίον τὸ παρηκολούθησα μὲ ὅλας τὰς λεπτομερείας του, δοκιμάσας ἐπὶ πλέον ἐν Ρουμανίᾳ, ἐπὶ τετραετίαν περίπου, τὰ ἀγαθὰ τοῦ κομμουνιστικοῦ παραδείσου.

Οἱ κομμουνισταὶ Ρῶσοι, ἐπαναλαμβάνω, ἐπολέμησαν ἀγρίως ἐν Ρωσίᾳ τὴν Ὁρθοδοξίαν, οὐχὶ διὰ νὰ ἐπαναφέρουν τοὺς Ὁρθοδόξους εἰς ἄλλο δόγμα. Ἀλλὰ διὰ νὰ παγιώσουν τὸ καθεστῶς των, ἐφ' ὅσον ἢ θρησκεία παρ' αὐτοῖς θεωρεῖται τὸ «ὄπιον τῶν λαῶν», καὶ νὰ τὴν καταστήσουν ἀνίκανον διὰ πᾶσαν πολιτικὴν ἀντίδρασιν. Καὶ ὅτε ἐπέτυχον τοῦτο, ἐστράφησαν τότε μὲ τὰ ἴδια μέσα καὶ τοὺς ἰδίους νόμους καὶ κατὰ τοῦ Καθολικισμοῦ καὶ δὴ εἰς τὰ δο-

μα¹, καὶ ἐντεῦθεν «ὁ δοκῶν ἐστάναι βλεπτόμῃ μὴ πέσῃ»².

Τὸ δὲ γενικὸν τῶν προηγουμένων συμπέρασμα εἶναι, ὅτι εἰς τὰ δόγματα τῆς προσοικειώσεως τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας διὰ τῆς θείας χάριτος καὶ τῆς ἀνθρωπίνης συνεργίας, τοῦ σχετικοῦ θείου προορισμοῦ, τῆς δικαιοσύνης διὰ τῆς πίστεως καὶ τῶν ἔργων καὶ εἰς ἄλλα ἢ Ὁρθοδοξία δὲν εἶναι ἀντιθετικὴ καὶ μονομερής, ἀλλὰ συνθετικὴ καὶ συνδυαστικὴ.

[Τέλος]

ΙΩΑΝΝΗΣ ΚΑΡΜΠΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

1. Μ. Ἀθανασίου, Κατὰ Ἀρειανῶν III, 25, 24. Migne P. G. 26, 376. 373.

2. Α' Κορ. 10, 13.

ρυφόρα κράτη, ὅπου ὁ ἀριθμὸς των ἦτο μέγας, οὐχὶ διὰ νὰ τὸν ὀδηγήσουν εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἰδίαν, ὡς καὶ ἐν Ρωσίᾳ, πολιτικὴν σκοπιμότητα.

Καὶ ἐν ᾧ ἐν τῇ Ὁρθοδοξίᾳ τὸ νέφος τῶν μαρτύρων καὶ τῶν ὁμολογητῶν αὐτῆς ὑπῆρξε πυκνὸν καὶ χιλιάδες Μοναχῶν, Ἱερέων, Ἀρχιερέων καὶ πιστῶν ἔμαρτύρησαν εἰς τὰς φυλακάς, τὰς ἐξορίας καὶ τὰ καταναγκαστικὰ ἔργα χάριν τοῦ Ὁρθοδόξου αὐτῶν φρονήματος, ποτίσαντες πλείστοι ἐξ αὐτῶν διὰ τοῦ τιμίου των αἵματος τὸ ἀειθαλὲς τῆς ἀμωμῆτου ἡμῶν πίστεως δένδρον, ἐν τῇ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐκτὸς ὀλίγων ἐξαιρέσεων, συνέβη τὸ ἀντίθετον. Τὰ τέκνα αὐτῆς ἐπροτίμησαν τὴν ἀλλαξοπιστίαν παρὰ τὸ ἐνδοξον μαρτύριον. Συνεπῶς καὶ ἂν παραδεχθῶμεν τὸ ψευδὲς ἐπιχείρημα ὅτι: οἱ Καθολικοὶ τῆς Ρουθηνίας καὶ τῆς Τρανσυλβανίας προσῆλθον εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν μόνον λόγῳ τῶν κατ' αὐτῶν ὑπὸ τῶν κομμουνιστῶν σκληρῶν διωγμῶν, ὑποτιμῶμεν αὐτοὺς καὶ τοὺς κατατάσσομεν εἰς τὴν τάξιν τῶν δειλῶν καὶ τὰ κοσμικὰ καὶ ἐπίγεια φρονούντων. Τὴν ἀλήθειαν ἄλλως τε τὴν διακηρύντουν σήμερον στεντορεῖς τῇ φωνῇ αὐτοὶ οὗτοι οἱ εἰς τὴν Μητέρα Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἐπανελθόντες Οὐνίται, μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν τέως τοιοῦτον καὶ νῦν ἐπίσκοπον Ρῶμαν καὶ Χουσίου θεοφιλέστατον Θεόφιλον Herineanu¹.

Ἀπορίας ἄξιον εἶναι, πῶς τόσον ἑλαφρῶς τῇ συνειδήσει ὁ φίλος συνάδελφος ἀνέλαβε νὰ ὑπερασπισθῇ ζήτημα ἱστορικόν, τὸ ὁποῖον, ὡς ἐλέγχεται ἐκ τῶν γραφομένων του, ἐλάχιστα γνωρίζει.

Δὲν μᾶς εἶναι ἄγνωστα τὰ ὅσα ἔγραψαν Καθολικὰ περιοδικὰ καὶ δὴ τὸ «La documentation Catholique» (No 1046 - Jillet 1949) ὑπὸ τὸν τίτλον: Le drame de l'église unie. Εἰς τὰ γραφέντα μία μόνη εἶναι ἢ ἀπάντησις ἡμῶν: Ἡ ἱστορία ὅσον καὶ ἂν διαστρεβλωθῇ, παραμένει πάντοτε ἀδιάψευστος.

Τὸ ζήτημα τῆς ἐν Τρανσυλβανίᾳ Οὐνίας, τὸ ἔχουσι κατὰ κόρον διαπραγματευθῆ, οἱ ἀμέσως ἐνδιαφερόμενοι Ρουμᾶνοι.

Αἱ καταπιέσεις κατὰ τῶν ἐν Τρανσυλβανίᾳ ἢ Ἑρδεαλία Ὁρθοδόξων Ρουμάνων ὑπὸ τῶν Ἀψβούργων Αὐτοκρατόρων, αἱ δολοπλοκίαι τῶν Ἰησουϊτῶν καὶ τὰ πρωτοφανῆ βασανιστήρια ὑπὸ τῶν ὀργάνων τῆς Χριστιανικῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὅμοια μὲ τὰ τῆς Ἱερᾶς Ἐξετάσεως, δὲν μᾶς εἶναι ἄγνωστα, ὅπως δὲν εἶναι ἄγνωστοι καὶ οἱ ἐν Ρουθηνίᾳ καὶ Πολωνίᾳ Ὁρθόδοξοι ἀγῶνες, ὅπου ἠγωνίσθησαν ἡρωϊκὰ τῆς Ὁρθοδοξίας τέκνα, ἐν οἷς καὶ Κύριλλος Λούκαρις, θῦμα κατόπιν τῆς Ἰησοῦνητικῆς ραδιουργίας².

Ποταμοὶ Ὁρθοδόξου αἵματος ἔχουσι χυθῆ καὶ

1. Βλ. περιγραφὴν τελετῶν καὶ ἐκφωνηθέντας λόγους ἐν Biseriká ort. Româna anul LXVI No 11-12 1945.

2. Βλεπ. Bis. Ort. Româna—Revista cultura Cres, tiná. Blaj 1914—Nilles. Sysmbolae ad illustrandam historiam ecclesiae Orientalis I. P. 181—A. G. Lesvioldax: istoria Bisesicească P. 327—Prof. J. Lupas documente Ist. Trpans. I Clus 1940 No 197—

εἰς τὴν ὠραίαν τῶν Καρπαθίων Ἐπαρχίαν καὶ ἔνδοξον Πάνθεον ἔχει καὶ ἐκεῖ στηθῆ «πρὸς δόξαν τοῦ καθολικισμοῦ», κοσμούμενον ἀπὸ ἀθάνατα ὀνόματα Ἰον Τίτσα τοῦ Ἐπισκόπου, Γαβριήλ Nagyszegi, Βησσαρίωνος Μοναχοῦ, Nicolae din Balomir Πρωθιερέως, Ἰωάννου Pinaşiu, Ἰωάννου Ἱερέως τοῦ ἐκ Gales καὶ ἄλλων, ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς.

Δὲν θέλω νὰ ἀναξέσω πληγὰς καὶ νὰ ἀναφερθῶ εἰς θλιβερόν κατὰ τῆς Ὁρθοδοξίας ὑπὸ τῶν Καθολικῶν παρελθόν, ἀρχόμενος ἀπὸ τῆς ἐν Φλωρεντία περιφήμου Συνόδου καὶ ἐντεῦθεν καὶ δὴ ἐπὶ Ἐνετοκρατίας καὶ Τουρκοκρατίας, οὐδὲ νὰ κωτηριάσω καὶ τὸν σήμερον ἐξασκούμενον προσηλυτισμὸν ἐν τοῖς Ὁρθ. Πατριαχείοις τῆς Ἀνατολῆς καὶ αὐτῇ τῇ Ἑλλάδι¹.

Ἡ εἰς τοὺς κόλπους τῆς Ὁρθοδοξίας ἐπάνοδος τέκνων τῆς, τὰ ὁποῖα ἐπὶ 250 χρόνια οὐδέποτε ἔπαυσαν ἐνθυμούμενα καὶ νοσταλγοῦντα τὴν Μητέρα των, ἦτο ἔργον θείας δικαιοσύνης, δι' ἃ καὶ λίαν εὐλόγος ὑπῆρξεν ἡ χαρὰ καὶ ὁ ἐνθουσιασμός τῆς Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας καὶ μετ' αὐτῆς ὁλόκληρου τῆς Ὁρθοδοξίας ἐπὶ τῷ εὐφροσύνῳ τούτῳ γεγονότι.

Διαστρέφει τὰ γραφέντα, ἵνα μὴ εἶπω συκοφαντεῖ ὁ τῆς «Καθολικῆς» ἀρθογράφος, δισχυριζόμενος ὅτι ἡ ἐκδηλωθεῖσα χαρὰ μας ὀφείλεται εἰς τὸν κατὰ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὑπὸ τῶν ἀθέων κομμουνιστῶν, διωγμὸν.

Ἡ πρὸς αὐτὴν συμπάθεια καὶ ἀγάπη μας ὑπῆρξε καὶ ὑπάρχει μεγάλη, ἐς αἶε προσευχόμενοι ἐν ταῖς πρὸς Θεὸν προσευχαῖς μας «ὑπὲρ ἐνώσεως τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν» ὑπ' ἀρχηγὸν καὶ κεφαλὴν οὐχὶ τὸν Πάπαν, ἀλλὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν.

Ἐπανηγγυρίσθη ἐν ἀκρατήτῳ ἐνθουσιασμῷ ἐν Τρανσυλβανία καὶ Βουκουρεστίῳ τὸ μέγα καὶ ἱστορικὸν γεγονός τῆς 7 Ὀκτωβρίου τοῦ 1948 καὶ ἐξυμνήθη περισσότερον ἀπὸ τοὺς τέως Οὐνίτας, ἡγουμένου τοῦ Ἐπισκόπου Θεοφίλου Herianu², οὐχὶ ἀπὸ αἰσθημα χαιρεκακίας καὶ ἐκδικήσεως, ἀλλὰ διότι ἐφ' ὅσον «χαρὰ ἐν οὐρανῷ γίνεται ἐπὶ ἐνὶ ἁμαρτωλῶ μετανοοῦντι», ὁποῖα ἀνέκφραστος χαρὰ ἔπρεπε νὰ καταλάβῃ ἡμᾶς τοὺς ἐπὶ γῆς, διὰ τὴν μετάνοιαν τοσούτου καταπληκτικῷ ἀριθμοῦ πιστῶν;

Ὁ Πατριάρχης Ρουμανίας Ἰουστινιανὸς εἰς τὸν ἐκφωνηθέντα ὑπ' αὐτοῦ λόγον³ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῶ Βουκουρεστίου, ἐπ' εὐκαιρίᾳ συμπληρώσεως ἔτους ἀπὸ τῆς προσελεύσεως, τὴν 23 Ὀκτωβρίου 1948, μεταξὺ ἄλλων ἀνακεφαλαίων δι' ὀλίγων λέξεων τὴν ἱστορίαν τοῦ ζητήματος, εἶπεν: «Ἀπὸ τοῦ Πατριαρχικοῦ μου θρόνου ὁμολογῶ καὶ διακηρύττω, ὅτι ἡ ἡμετέρα Ὁρθόδοξος Ρομ. Ἐκκλησία οὐδὲν πάθος τρέφει κατὰ τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῶν τέκνων τῆς, οὐδὲ ἐκηρύξαμεν ποτὲ πόλεμον κατὰ τοῦ Καθολικοῦ κλήρου καὶ λαοῦ. Δὲν μισοῦμεν τὴν Καθολικὴν Ἐκκλησίαν οὐδὲ διετέθημεν ποτὲ ἐχθρικῶς πρὸς τὰς ἱεροτελεστίας τῆς καὶ τὰς πομπώδεις τελε-

Irineu Mitropolitue Moldovei «Teologia Luptatoare» σ. 610—N. Jorga: Istoria Bis. Românești, vol II p. 29.

1. Prof. J. Lupas: Istoria Bis. Române σ. 87 καὶ ἐξ. 2. Bis Ort. Româna — 1948 — περιοδικὸν «Mitropolia Moldovei et Sucevei» 1948.

3. Justinian Patriarhul Bis. Ort. R.: Apostolat social σελ. 66.

τάς τῆς. Ἐχθρευόμεθα ἀπλῶς καὶ πολεμοῦμεν τὸ παπικὸν κράτος, τὸ πολιτικὸν τοῦ Βατικανοῦ κράτος, τὸ ὁποῖον ἀδηφάγως καὶ διψάλως καταβάλλει ὑπερανθρώπους προσπάθειάς νὰ ὑποτάξῃ ὑφ' ἑαυτὸ ὁλόκληρον τὸν Χριστιανικὸν κόσμον. Μισοῦμεν τὸ Βατικανόν, τὸ ὁποῖον ἀντὶ νὰ εἴπῃ εἰς τοὺς Μισσιοναριοὺς του: «Πορευθέντες, μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, τὰ μὴ εἰς Χριστὸν πιστεύοντα, κηρύσσοντες αὐτοῖς τὸ Εὐαγγέλιον, ἐξαπολείετε ὁλόκληρον στρατὸν Ἰησοῦιτῶν εἰς τὰς Ὁρθόδοξους μάνδρας, μετὰ τὴν ἐντολὴν νὰ ἀφαρπάσῃ ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερα Ὁρθόδοξα πρόβατα. Αὐτὸ ἐχθρευόμεθα καὶ αὐτὸ πολεμοῦμεν, μέχρις ὅτου ἐννοήσῃ τοῦτο, ὅτι ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐδίδαξε τοῖς ἀνθρώποις τὴν ὁδόν, τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ζωὴν καὶ ἔπαθε ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν, οὐχὶ ἵνα ἰδρῦσῃ κράτος πολιτικὸν μὲ νέους θρησκευτικὸς αὐτοκράτορας, συνεχιστὰς τῶν Ρωμαίων, διίσχυριζομένους ὅτι εἶναι οἱ διάδοχοι τοῦ Ἀποστόλου Πέτρου.

Ὁ Ὁρθόδοξος Ρουμανικὸς λαὸς ἐπὶ αἰῶνας ἔχει ὑποφέρει πολλὰ ἀπὸ τὴν Παπικὴν καθέδραν, ἀλλ' εὐτυχῶς ὅτι ἐπέστη ὁ καιρὸς ἵνα ἀπαλλαγῇ ταύτης...

Ἀποσιωπῶντες θλιβεροὺς παλαιοὺς διωγμοὺς καὶ ταπεινώσεις, περιοριζόμεθα νὰ ὑπομνήσωμεν τὰ μαρτύρια ἡμῶν τὰ ἀπὸ τῆς περιφροσύνης «Οὐνίας» καὶ ἐντεῦθεν. Πόσοι ποινᾶι, πόσα βάσανα καὶ πόσα ἀρπαγαὶ καὶ δημεύσεις Ὁρθόδοξων ἐκκλησιαστικολαϊκῶν περιουσιῶν δὲν ἔχουσι διαπραχθῆ! Πόσοι λαϊκοὶ Ὁρθόδοξοι δὲν ἐμαρτύρησαν, «χάρις εἰς τὴν Οὐνίαν», δι' ἐν καὶ μόνον ἁμαρτημάτων, διότι ἐζήτησαν τὸ στοιχειῶδες δικαίωμα νὰ ἐπιτραπῇ αὐτοῖς ὅπως ζήσωσιν ἐν εἰρήνῃ, κατὰ συνείδησιν, καὶ ἐν τῇ θρησκείᾳ τῶν πατέρων των! Ἐπεβλήθη αὐτοῖς βίαιως ὁ «Αὐτοκρατορικὸς νόμος», τὸ Μανιφέστον τῆς ψευδοενώσεως τοῦ 1698 πλαστογραφηθὲν καὶ τοῦτο! Διαμαρτυρόμενοι οἱ δυστυχεῖς, πλὴν ἀνίσχυροι, Ὁρθόδοξοι τῆς Τρανσυλβανίας καὶ προσπαθοῦντες νὰ διαφύγωσιν ἀπὸ τὰς γνωστὰς Ἰησοῦιτικὰς πλεκτάνας, ἀπελπιστικῶς ἔλεγον: Ὑπογράφωμεν τὸ Μανιφέστον τοῦ 1698, καὶ ἀναγνωρίζομεν ὡς ἀνωτάτην ἐκκλησιαστικὴν μας ἀρχήν, ἀλλ' ὑπὸ τὸν ἀπαράβατον ὅρον: α) Ὅπως οἱ θρησκευτικοὶ μας νόμοι, τὰ ἥθη καὶ τὰ παλαιὰ μας ἔθιμα, αἱ ἱεροτελεστίας μας, αἱ νηστεῖαι καὶ τὸ ἡμερολόγιόν μας, παραμείνουν ἐν ἰσχύϊ, ἀθικτα καὶ ἀμετάβλητα. β) Ὅπως ὁ Ἀρχιερεὺς μας ἐξακολουθήσῃ καὶ εἰς τὸ μέλλον κατέχων τὸν Ἀρχιερατικὸν του θρόνον καὶ ἐν περιπτώσει θανάτου του, ὁ διάδοχός του νὰ ἐπικυροῦται μόνον ὑπὸ τοῦ Πάπα, ἐκλεγόμενος ὁμοῦς ὑπὸ τῆς Συνόδου καὶ χειροτονούμενος ὑπὸ τοῦ Ὁρθόδοξου Σέρβου Μητροπολίτου Καρλοβιτσίου, ὡς εὐρισκόμενον εἰς τὸ ἔδαφος τῆς Ἀψβουργικῆς Αὐτοκρατορίας καὶ γ) Ὅπως οἱ ἱερεῖς μας καὶ γενικῶς οἱ κληρικοὶ μας ἔχουσι τὰ αὐτὰ δικαιώματα καὶ τὰ αὐτὰ προνόμια, ἅτινα ἔχουσι οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἱερεῖς. Ἐν ἡ περιπτώσει ὁμοῦς τὰ ἀνωτέρω δὲν γίνωσι δεκτά, τότε οὔτε αἱ ὑπογραφαὶ μας ἀλλ' οὔτε καὶ αἱ σφραγίδες μας ἔχουσι κύρος καὶ σημασίαν...».

Διὰ τὸν ἔχοντα τὸν κοινὸν νοῦν, δὲν ἔχουσιν ἀνάγκην ἐξηγήσεως τὰ ὑπὸ τοῦ Ρουμάνου Πατριάρχ-

ΚΥΠΡΙΑΚΑ

Κατόπιν τῆς ἀπροσδοκῆτου ἀπορρίψεως τῆς αἰτήσεως χάριτος τῶν θανατοποινιτῶν Ἀνδρέου Παναγίδη, Μιχαήλ Κουτσόφτα καὶ Στέλιου Μαυρομαμάτη, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κύριος Δωρόθεος, ὡς Πρόεδρος τῆς «Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς Αὐτοδιαθέσεως Κύπρου» ἀπηύθυνε τὴν κάτωθι τηλεγραφικὴν ἐκκλήσιν πρὸς τοὺς Ἀρχηγούς τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, τοὺς Πρωθυπουργούς, Κοινοβούλια, Ἀρχηγούς Κομμάτων κ.λ.π.».

ΕΚΚΛΗΣΙΣ

«Ἡ Πανελλήνιος Ἐπιτροπὴ Αὐτοδιαθέσεως Κύπρου, ὄργανον ἐκπροσωπήσεως ὁλοκλήρου τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, εὐρισκομένου ἐν ἀναστατώσει καὶ δикаία ἀγανακτήσει μετὰ τὴν δολοφονικὴν ἐνέργειαν τοῦ ἀπαγχονισμοῦ τριῶν Κυπρίων Πατριωτῶν, ζητεῖ ὅπως ἐν ὀνόματι τῆς ἐλευθερίας καὶ εἰρήνης Κόσμου ἐξασκήσητε πᾶσαν τὴν ἐπιρροήν σας καὶ καταβάλλητε πᾶν δυνατὸν, εἰς τὴν διάθεσίν σας μέσον, διὰ τὴν ἀναστολὴν ἐπαπειλουμένου ἀπαγχονισμοῦ ἐτέρων τριῶν καταδικασθέντων Κυπρίων, συμβάλλοντες οὕτω εἰς τὴν μείωσιν ὑφισταμένης εἰς Κύπρον, ἐντάσεως καὶ ἀποσώβησιν ὑψίστων κινδύνων διὰ δυτικὴν συμμαχίαν καὶ πολιτισμὸν, δεχόμενοι αἰωνίαν εὐγνωμοσύνην Ἑλληνικοῦ Λαοῦ».

† Δωρόθεος

Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Πρόεδρος «Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς
Αὐτοδιαθέσεως Κύπρου» ».

Μετὰ δὲ τὴν ἐκτέλεσιν ὁ Μακαριώτατος Πρόεδρος ἀπηύθυνε τὴν ἑξῆς διαμαρτυρίαν:

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΙΑ

Ἡ «Πανελλήνιος Ἐπιτροπὴ διὰ τὴν Αὐτοδιάθεσιν τῆς Κύπρου», ὄργανον σύμπαντος τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, συνελθοῦσα ἐκτάκτως, ἐκφράζει μὲ ἀπέ-

ραντον ἀποτροπιασμὸν τὴν βαθυτάτην αὐτοῦ ἀγανάκτησιν διὰ τὸ στυγερὸν ἔγκλημα τοῦ ἀπαγχονισμοῦ τριῶν ἀκόμη Ἑλλήνων ἐφήβων, ἐγγενῶν τέκνων τῆς ἀγωνιζομένης Κύπρου, τῶν Ζάκου, Μιχαήλ καὶ Πατάσσου.

Διαμαρτύρεται ἐντονώτατα διὰ τὴν ἀνανδρον ταύτην δολοφονικὴν ἐνέργειαν τῶν τυράννων τῆς Ἑλληνικῆς Μεγαλονήσου. Διακηρύττει ὅτι πρὸ πολλοῦ ἔχει ἐξαντληθῆ ἢ ὑπομονὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ, μὲ τὴν ὁποίαν ἀντιμετωπίζει τὴν ἐν Κύπρῳ Βρετανικὴν βαναυσότητα καὶ δηλοῖ ὅτι ἡ ἐπιδεικνυομένη ὑπὸ τοῦ λεγομένου φιλελευθέρου κόσμου ἀδιαφορία ὡς συννεπείας θὰ ἔχη τὴν καταστροφὴν τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἡ νέα αὕτη αἰμοσταγῆς πράξις τοῦ Χάρτιγκ, τελεσεθεῖσα ὀλίγον μόνον χρόνον μετὰ τὸν ἀπαγχονισμὸν τῶν ἀειμνήστων ἀγωνιστῶν τῆς Ἐλευθερίας, Καραολῆ καὶ Δημητρίου, καὶ μάλιστα μετὰ τὴν γενναυόφρονα χειρονομίαν τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ ἀγλίου δήμου Κρέμερ καὶ κατόπιν τῶν πανταχόθεν ἀναριθμητῶν ἐκκλήσεων ἀπονομῆς χάριτος εἰς τοὺς ἀδίκως καταδικασθέντας πατριώτας, ἀποδεικνύει ὅτι ἡ Ἀγγλικὴ Κυβέρνησις δὲν ἐγκληματεῖ ἀπὸ παραζάλην, ἀλλ' ἐσκεμμένως.

Ἄλλ' ὅταν δὲν ὑπάρχουν ἐπιχειρήματα καὶ τὴν θέσιν των καταλαμβάνουν αἱ ἀγχοῖαι, τοῦτο εἶναι ἀσφαλὲς δεῖγμα ὅτι πλησιάζει τὸ τέλος τῶν τυράννων. Πρέπει νὰ γνωρίζουν οἱ δυνάσται τῆς Κύπρου ὅτι τὰ τοιαῦτα ἀποτρόπαια καὶ σκληρὰ μέτρα ὄχι μόνον δὲν πτοοῦν τὸν ἀγωνιζόμενον λαὸν τῆς μαρτυρικῆς Μεγαλονήσου, ἀλλ' ἀντιθέτως τοῦ γιγαντῶνουν τὸ φρόνημα καὶ καθιστοῦν τὴν πίστιν του εἰς τὴν τελικὴν νίκην πλέον ἢ βεβαίαν.

† Δωρόθεος

Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος
Πρόεδρος τῆς «Πανελληνίου Ἐπιτροπῆς
Αὐτοδιαθέσεως Κύπρου» »

χου λεγθέντα. Τὸ Καθολικὸν πείραμα ἐπέτυχε καὶ οἱ ἐν τῷ Μανιφέστῳ ὄροι ἐγένοντο τότε ἀσυζητητεῖ δεκτοί. Δὲν παρήλθε πολὺς καιρὸς καὶ οἱ ὡς ἄνω ὄροι κατέστησαν ἀχρηστοί, αἱ δὲ δοθεῖσαι ὑποσχέσεις ἐλησμονήθησαν, ἀντικατασταθεῖσαι ὑπὸ τῆς σκληρᾶς καὶ ἀδυσωπῆτου ἀντιχριστιανικῆς βίας. Ὁ Ρουμᾶνος Μητροπολίτης ὑπεβιάσθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ἀπλοῦ Ἐπισκόπου ὑπὸ τὸν καθολικὸν Οὐγγρον Ἀρχιεπίσκοπον Srignoniu καὶ ὁ Ρουμανικὸς λαὸς ἐδιχάσθη εἰς δύο ἀντιμαχομένας μερίδας, μὲ θλιβερὰς συνεπειάς. Κατὰ τὸν ΙΘ' αἰῶνα καὶ δὴ κατὰ τὰ ἔτη 1872, 1888 καὶ 1900 εἰς τὸ Blaj ἰδίως οἱ Ρουμᾶνοι εἶχον ἐκκαθολικισθῆ τελείως καὶ δὲν ἀπέμεινεν εἰς αὐτοὺς ἐκ τῆς Ὁρθοδόξου κληρονομίας παρὰ μόνον ἡ λειτουργία εἰς τὴν Ρουμανικὴν γλῶσσαν, μὲ ἀλλαγὴν βέβαια τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν τιμῶν δώρων καὶ ἡ ἱστορικὴ ἀνάμνησις ὅτι οἱ πρόγονοί των ἦσαν Ὁρθόδοξοι. Προπολεμικῶς δὲ ἵνα λησμονηθῆ τὸ παρελθὸν καὶ αἱ Ὁρθόδοξοι ἀναμνήσεις, ἀντεκατέστησαν τὸ ὄνομα «Οὐνίται» διὰ τῆς ἀγνώστου παρὰ Ρουμᾶνοις λέξεως,

«γραικοκαθολικοί» ἢ «καθολικοὶ de rit Byzantin».

Δὲν ψευδόμεθα λοιπὸν οὐδὲ διὰ «σοφισμάτων» διαστρέφομεν τὴν ἀλήθειαν. Ἀπλῶς στηριζόμενοι εἰς ἀδιάσειστα ἱστορικὰ γεγονότα καὶ ἔγγραφα, κατεστήσαμεν γνωστὸν εἰς τὸ Ὁρθόδοξον κοινὸν γεγονὸς ὑψίστης ἱστορικῆς σημασίας, παρελθὸν σχεδὸν ἀπαρατήρητον καὶ ἄνευ πολλῶν σχολίων εἰς τὸν Ἑλληνικὸν τύπον. Ἐκφράζοντες δὲ καὶ ἄλλιν τὴν χαρὰν μας, διαδηλοῦμεν ὅτι αὕτη ἔσεται ἔτι μεγαλύτερα, ἂν καὶ ἄλλοι ὁμαίμονες ἀδελφοί μας παραπλανηθέντες, ἐπανεέλθωσιν εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἁγίας τῶν Μητρῶς, τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τῆς μόνης διακρατούσης ἀκεραίαν καὶ ἀνόθευτον τὴν διδασκαλίαν τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν καὶ σεβομένης τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα καὶ τὴν ἀνθρωπίνην συνείδησιν, οὐδέποτε δὲ ποιησάσης χρῆσιν ἀντιχριστιανικῶν συστημάτων καὶ ἱεροεξεταστικῶν μέσων πρὸς ἄγραν καταδυναστευομένων ἢ ἀφελῶν ψυχῶν.

Βηρυτός, Αὐγουστος 1956.

Κ. ΜΩΡΑ·Ι·ΤΑΚΗΣ
Μ. Πρωτοπρεσβύτερος

Ο ΑΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΕΝ ΤΗ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑ

Εἰς τὰς ἀρχαιοτάτας εἰκόνας τοῦ εἰκονίζεται πάντοτε πρὸς κατ' ἐνώπιον, εἰς ἐφηβικὴν ἡλικίαν, ἡμφιεσμένος ὡς ἄρχων, ἄνευ πανοπλίας. Τὸ πρόσωπόν του εἶναι κανονικόν, μὲ μεγάλους ὀφθαλμούς, βλέποντας ἀπαθῶς, μὲ οὐλὴν κόμην καλύπτουσιν κατὰ πολὺ τὸ μέτωπον, ὃ δὲ ἱμανδύας τοῦ εἶναι χρυσοποίκιλτος, συγκρατούμενος διὰ πόρπης ἐπὶ τοῦ ὤμου. Οὕτως εἰκονίζεται εἰς τὰ ἀρχαῖα ψηφιδωτὰ τοῦ σεβασμίου ναοῦ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ, χρονολογούμενα ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Ἀλλὰ καὶ μεταγενέστεραι εἰκόνες τοῦ ἁγίου, παριστῶσιν αὐτὸν ἐν προτομῇ ἢ ὀλόσωμον, μὲ πολιτικὴν ἢ στρατιωτικὴν ἀμφέσιν, οὐχὶ ὅμως ἐφιππον. Αἱ πρῶται εἰκόνες, αἱ εἰκονίζουσαι τὸν ἅγιον Δημήτριον ἐφιππον, ἀναφαίνονται κατὰ τὸν 14' αἰῶνα, καὶ ἐν συνοδείᾳ μετὰ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, ἐπίσης ἐφιππου.

Οἱ δύο οὗτοι ἅγιοι ζωγραφίζονται ἐφιπποὶ κατὰ τοὺς ἐσχάτους καιροὺς τῆς Βυζαντινῆς Ἀυτοκρατορίας, ὡς Ἀκρίται τῆς Ἐκκλησίας, ἐξακολουθοῦσι δὲ νὰ ζωγραφίζονται οὕτω μέχρι τῆς σήμερον, ἀπαράλλακτως, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ εἶναι νοητὸς παρὰ τῷ λαῷ ἅγιος Γεωργίος ἢ ἅγιος Δημήτριος ἄνευ ἵππου.

Ὁ ἅγιος Δημήτριος ἐπιβαίνει ἵππου χρώματος ἐρυθροῦ, κεραμοχρόου, νέος τὴν ἡλικίαν, φέρων θώρακα, κνημίδας, σπάθην, καὶ πολλάκις ἔχων ἀνηρημένην τὴν ἀσπίδα εἰς τὸν ὦμον του, διὰ δὲ τῆς λόγῃς πλήττων πολεμιστῆν, κείμενον χαμαί. Οὗτος παριστᾷ τὸν βάρβαρον Λυαῖον, οὗτινος «τὴν ἔπαρσιν καθήλεν» ὁ ἅγιος, «ἐν τῷ σταδίῳ θαρρύνας τὸν Νέστορα».

Κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 11' αἰῶνος, εἰς τὰς εἰκόνας τοῦ ἁγίου Δημητρίου εἰκονίζεται καθήμενος ἐπὶ τῶν ὀπισθίων τοῦ ἵππου, ὀπισθεν τοῦ ἁγίου, εἰς μικρὸν σχῆμα, γέρων ἐπίσκοπος, μὲ ἐπανωκαλίμαυχον, κρατῶν εἰς τὴν χεῖρα δοχεῖον ὕδατος ἀνατολικοῦ τύπου, τὸ λεγόμενον ἱμπρῖκι. Ἡ παράστασις αὕτη ἀναφέρεται εἰς θαῦμα τοῦ ἁγίου Δημητρίου, κατὰ τὸ ὁποῖον, ἐπίσκοπός τις τοῦ Δαμαλά, μεσαιω-

νικῆς πόλεως, κειμένης πλησίον τῆς ἀρχαίας Ἐπιδάουρου, ὦν μανιώδης εἰς τὴν τέχνην τῆς ἀλλείας ἀνήχθη ἡμέραν τινὰ εἰς τὸ πέλαγος, ἀπομακρυνθεὶς τῆς ξηρᾶς περισσότερον τοῦ συνήθους, καὶ συνελήφθη ὑπὸ πειρατῶν Ἀράβων Ἀφρικανῶν, τῶν λεγομένων Μπαρμπερίνων, οἱ ὁποῖοι τὸν μετέφερον εἰς Τύνιδα, καὶ τὸν πῆδωσαν, ὡς δούλον, εἰς ἓνα πασσάν. Ὁ δυστυχῆς ἐπίσκοπος διέμεινεν ἐν τῇ πικρᾷ αἰχμαλωσίᾳ ἐπὶ τινὰ ἔτη, ὑπηρετῶν ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Κυρίου του,

ἀλλέθων εἰς τὸν χειρόμυλον, καὶ κοιμίζων τὸ ἀρτιγέννητον βρέφος τοῦ Μπέη ἐν τὸς τοῦ λίκνου του. Ἐν τῇ δεινῇ ταύτῃ περιστάσει εὐρισκόμενος, δὲν ἔπαυεν ἐπικαλούμενος τὴν βοήθειαν τῶν ἁγίων, καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ ἁγίου Δημητρίου. Κατὰ δὲ τὴν παραμονὴν τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου, μετὰ κλαυθμοῦ παρεκάλεσε τὸν ἅγιον ὅπως τὸν λυτρώσῃ ἐκ τῆς δουλείας, καὶ ὑπνώσας ὀλίγον, εἶδεν καθ' ὕπνου τὸν ἅγιον Δημήτριον ἐφιππον, ὅστις ἀστραπιαῶς τὸν ἤρπασε, τὸν ἔθεσεν ἐπὶ τοῦ ἵππου ὀπισθέν του, καὶ ἱπτάμενος εἰς τὸν ἀέρα, κατηθύνθη πρὸς τὴν Ἑλλάδα. Ἐπιφωσκούσης δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ ἁγίου, ἀφυπνίσθη ὁ ἐπίσκοπος, καὶ εὐρέθη, ὑπερφυῶς, ἐξηπλωμένος ἐπὶ τῆς κλίνης του, ἐν Δαμαλά. Ἐκτοτε δὲ οἱ ἀγιογράφοι δὲν παρέλειπον νὰ ζωγραφίζωσιν, ὀπισθεν τοῦ ἁγίου Δημητρίου, ἐποχοῦμενον καὶ τὸν διὰ θαύματος ἐλευθερωθέντα ἐπίσκοπον.

Ἐκ τῆς μικρᾶς ταύτης ἱστορίας ἐνεπνεύσθη καὶ ἡ λαϊκὴ μούσα τοῦ καιροῦ ἐκείνου, καὶ συνέθεσε τὸ ἀκόλουθον δημοτικὸν καὶ εὐτράπελον ποιήματιον:

Ἐπίσκοπε τοῦ Δαμαλά,
χωρὶς νοῦ, χωρὶς μυαλά,
τὰ μικρὰ δὲν ἤθελες,
τὰ μεγάλα γύρευες!
Γύρνα τὸν χερόμυλο!
Κούνα τ' ἀραπόπουλο!

Φ. ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

1. Ἐννοεῖ ὅτι, ὁ ἐπίσκοπος, μὴ ἀρκεσθεὶς εἰς τὴν συνήθη ἄγγραν τῶν μικρῶν ἰχθύων, ἀνήχθη περισσότερον εἰς τὸ πέλαγος, διὰ νὰ συλλάβῃ μεγαλυτέρους.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἐπισημειώσεις Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ.

Δυσάρεστοι εἰδήσεις μᾶς ἔρχονται ἀπὸ τὴν μακρινὴν Αὐστραλίαν, πρὸς τὴν ὁποίαν ἀσυγκράτητον στρέφεται τελευταίως τὸ μεταναστευτικὸν ρεῦμα, πὺ κατακλύζει τὴν ὑπαιθρὸν μας.

Διότι ἀποτελεῖ δυστυχῶς γεγονός, ὅτι εἰς τὸν φωτόλουστον αὐτὸν τόπον μας τὸ ὄνειρον τῆς νεότητός μας κατήτησεν νὰ εἶναι ἡ φυγή. Καὶ εἶναι τοῦτο ἡ χαρακτηριστικωτέρα ἀπόδειξις τῆς κρίσεως πὺ τὸν μαστίζει.

Ὡσὰν νὰ μὴ ἤρκει δὲ ἡ συμφορὰ τῆς συνεχιζομένης αὐτῆς Ἑθνικῆς αἰμορραγίας, φαίνεται δυστυχῶς, ὅτι δὲν ὑπάρχει καμμία πρόνοια, ἀλλὰ οὔτε καὶ παρακολούθησις καμμία τῶν μεταναστατῶν μας. Ἀποβιβαζόμενοι δὲ εἰς τὴν μακρινὴν ἐκείνην χώραν, ἐγκαταλείπονται κυριολεκτικῶς εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ, ἀνίκανοι νὰ ἀντιμετωπίσουν οἱ δυστυχεῖς τὰς ἀντιξοότητας ἀλλὰ καὶ τὰς ἀντιδράσεις, πὺ ἐκδηλοῦνται, ὡς φαίνεται, εἰς τὴν ἐγκατάστασίν των.

Ἄγνοοῦν ἴσως οἱ ἀρμόδιοι μας, ὅτι εἰς τοὺς σκληροὺς αὐτοὺς κατὰ πάντα καιροὺς μας, δὲν ἀρκεῖ διὰ τὴν ἀπόσκοπτον ἐγκατάστασιν καὶ διὰ τὴν εὐδοκίμησιν ἐνὸς μετανάστου ἢ δραστηριότητος του ἀπλῶς, καὶ ἡ πρωτοβουλία του μόνον. Ἄλλοτε ἴσως νὰ συνέβαιναν τοῦτο. Σήμερον ὅμως ὄχι. Διότι ὁ ἀνταγωνισμὸς παντοῦ εἶναι σκληρὸς. Καὶ ὀξύς. Ὁξύτατος μάλιστα.

Ἄς δραστηριοποιηθῶν λοιπὸν, καὶ ἄς συγκινηθῶν οἱ διάφοροι ἀρμόδιοι μας. Διότι εἶναι μέγα ἔγκλημα ἡ ἀπώλεια καὶ μιᾶς μόνον Ἑλληνικῆς ψυχῆς. Καὶ ἡ εὐθύνη πρὸς τοῦτο ὄλων, μὴδὲ τῆς Ἐκκλησίας ἐξαιρουμένης, βαρυτάτη. Ἄς μιμηθῶμεν τὴν ἀμετρον στοργικότητα καὶ τὴν λεπτομερειακὴν καὶ σχολαστικὴν ἐπιμέλειαν, μὲ τὴν ὁποίαν παρακολουθοῦνται ἀπὸ τὰ ἄλλα Κράτη, μικρὰ καὶ μεγάλα, οἱ μετανάσται των.

Εἶναι ἐπὶ τέλος ἐντροπή μας, νὰ ἐμφανίζωμεθα καθυστερημένοι. Ἐνῶ, ὡς γνωστὸν, ἡ Ἑλλάς μας ἔχει δώσει καὶ εἰς τοῦτο, καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν ἀκόμη τῆς ἱστορικῆς τῆς ζωῆς, τὸ ἀπαράμιλλον πρότυπον μιᾶς ὀργανωμένης σοφάτατα μεταναστευτικῆς κινήσεως. Χάρις εἰς τὴν ὁποίαν ἐξεπολιτίσθη ὀλόκληρος ἡ Μεσόγειος καὶ ὁ Ἐξέσιος Πόντος. Πάντως, τὸ μόνον πὺ δὲν ἐπιτρέπεται, εἶναι νὰ συννεχισθῇ ἡ σημερινὴ κατάστασις. Ἐνα δὲ Ἐπισημειῶν ἢ Ἐπισημειῶν Ἀποδήμου Ἑλληνισμοῦ, νομιζόμεν ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον.

Ἄς ὑψώσουν τὴν φωνὴν των.

Ὅπως ἀνεγράφη εἰς τὸν ἡμερήσιον τύπον, καὶ οἱ δύο ὑποψήφιοι Πρόεδροι τῶν Ἠνωμένων Πολιτειῶν τῆς Ἀμερικῆς ἐπίμησαν διὰ τῆς παρουσίας των τὸ 13ον Κληρικολαϊκὸν Συνέδριον, τὸ ὁποῖον συνεκλήθη εἰς Ὀδασινκτῶνα ὑπὸ τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίας μας.

Βεβαίως τὸ γεγονός εἶναι ἀξιὸν ἐξάρσεως, καὶ ὑπογραμμίζει ἀδρῶς πόσης ἐκτιμῆσεως χαίρει ἐκεῖ ἡ Ἑλληνικὴ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία μας, ἀλλὰ καὶ πόσον ὑπολογισμὸς δύναμις εἶναι ὁ ἐν Ἀμερικῇ Ἑλληνισμὸς.

Καὶ ἀκριβῶς διὰ τοῦτο, ξενιζόμεθα περισσότερον διὰ τὴν ἀπόλυτον σιωπὴν καὶ τῶν δύο ὑψηλῶν ἐπισκεπτῶν, διὰ τὰ ἀπαράγραπτα δίκαια τῆς Ἑλλάδος, τὰ ὁποῖα τόσο ἀσυστόλως καὶ τόσο βαναύσως στραγγαλίζονται εἰς τὴν Κύπρον ὑπὸ τῶν Ἀγγλων. Ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἱερά δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου, τῶν ὁποίων τὴν ὑπεράσπισιν ἀνεμένομεν, μετὰ διαψευσθείσης πεποιθήσεως, ἀπὸ τὴν ἐλευθέραν ὄντως καὶ ὑψηλόφροναν Δημοκρατίαν τῆς Ἀμερικῆς.

Καὶ συνάγομεν τὸ θλιβερὸν συμπέρασμα ὅτι καὶ οἱ δύο ὑψηλοὶ ἀνταγωνιστὰι ἀπέβλεψαν ἀπλῶς εἰς τὴν ψηφοθηρίαν. Καὶ ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον τους ὑπὲρ τῶν δικαίων τῶν μικρῶν λαῶν εἶναι ἀναιμον, καὶ θεωρητικὸν μόνον.

Ἀκριβῶς ὅμως τοῦτο, πρέπει νὰ γίνῃ ὁ φωτεινὸς ὁδηγὸς τῶν συμπολιτῶν μας. Καὶ ἄς ὑψώσουν ἐντονώτερον τὴν φωνὴν των ὑπὲρ τῆς μαρτυρικῆς μας Κύπρου, στιγματίζοντες καὶ καταπολεμοῦντες—λόγω τε καὶ ἔργου—τὴν δολιότητα τῶν ἀλωπέκων καὶ τὴν αἰμοχαρῆ κακότητα τῶν τίγρεων.

Ἄνάγκη δραστηκῶν μέτρων.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν σπουδαστῶν καὶ φοιτητῶν, οἱ ὁποῖοι εἶναι ἐγγεγραμμένοι εἰς Πανεπιστήμια, Ποτεχνεῖα καὶ ἄλλας Ἀνωτάτας Σχολὰς τοῦ Ἐξωτερικοῦ ἀνέρχεται εἰς πολλὰς χιλιάδας. Δικαίως δὲ τὸ γεγονός τοῦτο ἐχαρακτηρίσθη ὡς ἀνησυχητικὸν καὶ ἤρχισε νὰ ἀπασχολῇ τοὺς ἀρμόδιους τῶν Ἐπισημειῶν Ἐξωτερικῶν καὶ Παιδείας.

Οἱ πλείστοι τῶν νέων τούτων, ἀποτυγχάνοντες εἰς τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις τῶν Ἀνωτάτων Σχολῶν τῆς Πατρίδος ἡμῶν ἢ μὴ τολμῶντες νὰ προσέλθουν εἰς αὐτάς, καταφεύγουν δι' ἀνωτέρας σπουδὰς εἰς τὴν Ἑσπερίαν. Καὶ ἐὰν μὲν οὔτοι, μεταβαίνοντες εἰς ξένα Πανεπιστήμια, ἐπεδίδοντο μὲ ὄλας τὰς δυνάμεις εἰς τὸ ἔργον τῆς μορφώσεώς των, τὸ πρᾶγμα ὄχι μόνον δὲν θὰ ἦτο ἀνησυχητικὸν, ἀλλ' ἀντιθέτως θὰ ἦτο καὶ ἐξαιρετικῶς εὐχάριστον. Ἀλλὰ τί συμβαίνει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον; Συμφώνως πρὸς πληροφωρίαν καὶ ἐκθέσεις, πὺ συνεχῶς καταφθάνουν ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ, ὀλίγοι μόνον ἐκ τῶν νέων τούτων ἐπιδίδονται μετὰ ζήλου εἰς τὰς σπουδὰς αὐτῶν, ἀξιοποιοῦντες τοιουτοτρόπως τὰς θυσίας καὶ τὸ τίμιον χρῆμα τῶν γονέων των. Οἱ ὑπόλοιποι δελεάζονται ἀπὸ τοὺς πολλοὺς καὶ ποικίλους πειρασμοὺς τῶν ξένων πόλεων. Παραμελοῦν τελείως τὸ καθήκον των καὶ παρασύρονται εἰς αἰσθησιακὴν ζωὴν. Καὶ φθείρονται κατασπαταλοῦντες ἀσκόπως τὰ χρήματα τῶν γονέων των.

Ἡ κατάστασις αὐτὴ εἶναι ἀπαράδεκτος. Δὲν ἀχρηστεύει μόνον τὸσους καὶ τὸσους νέους. Ἐπὶ πλέον

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἱερά Σύνοδος

Ἡ Ἱερά Σύνοδος κατά τὴν συνεδρία Ἀυτῆς τῆς 28ης παρελθόντος ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν, ἐκ δοθείσης εἰς Αὐτὴν ἀφορμῆς, νὰ διαμαρτυρηθῆ διὰ τοῦ Ὑπουργείου Κοιν. Προνοίας εἰς τὸν Ο.Η.Ε., ὁ ὁποῖος ἀφ' ἑνὸς μὲν καθορίζει τὴν «Παγκόσμιον Ἡμέραν Παιδιοῦ» ἀποσκοποῦσαν εἰς «τὴν εὐημερίαν τῶν παιδιῶν ὅλου τοῦ κόσμου» ἀφ' ἑτέρου δὲ μένει ἀπαθῆς θεατῆς τῆς τυραννικῆς συμπεριφορᾶς τῶν Ἀγγλων πρὸς τοὺς Κυπριόπαιδας, οἱ ὁποῖοι ἄλλους μὲν ἐξ αὐτῶν μαστιγοῦσιν ἄλλους δὲ ἀπαγχονίζουσι.

—Ἡ Ἱερά Σύνοδος κατά τὴν ὡς ἄνω συνεδρίαν, ἐτεράτισε τὰς συνεδρίας Αὐτῆς τῆς ληξάσης 101ης Συνοδικῆς περιόδου. Ὁ Μακαριώτατος ἡγχαρίστησε τὰ ἀποχωροῦντα Σεβ. Μέλη Αὐτῆς διὰ τὴν ὑπ' Αὐτῶν παρασχεθεῖσαν συνεργασίαν κατά τὸ χρονικὸν διάστημα καθ' ὃ ἐξήσκησαν τὰ Συνοδικὰ τῶν καθήκοντα. Ἐξ ὀνόματος τῶν ἀποχωροῦντων Σεβασμιωτάτων ἀπεχαιρέτησεν προσφωνήσας τὸν Μακ. Πρόεδρον ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλίππων, Νεαπό-

λεως καὶ Θάσου κ. Χρυσόστομος ὡς ἀκολουθῶς:

«Μακαριώτατε,

Τῇ εὐδοκίᾳ καὶ χάριτι τοῦ Κυρίου κατανήσαντες σήμερον εἰς τὸ τέμα τῆς Συνοδικῆς ἡμῶν θηλείας, δόξαν ἀναπέμπομεν τῷ Κυρίῳ τῷ ὀδηγῶντι καὶ κατευθύνοντι τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν, διὰ πολλῶν μὲν θλίψεων, ἀλλὰ διὰ δυνάμει ἀκαταβλήτου εἰς τὴν ἐπιτέλειον τοῦ ἁγίου Αὐτῆς ἐπὶ τῆς γῆς ἀπολυρωτικοῦ καὶ σωτηρίου ἔργου. Ὅντως δὲ κατά τὸ βραχὺ τῆς θηλείας ἡμῶν διάστημα εἶδομεν καὶ ἐνεργῶς παρηκολούθησαμεν εἰς τὰ διαδραματισθέντα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἡμῶν ἱστορικὰ γεγονότα τὴν ἐνεργὸν τῆς θείας Προνοίας ἐπέμβασι. Τὴν ἀφ' ἡμῶν μεταστάσιν τοῦ ἀειμνήστου Αὐτῆς προκατόχου καὶ τὴν διοφρόνῳ ψήφῳ τῆς Σεπτῆς Ἱεραρχίας ἀνάδειξιν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος εἰς τὸν περιβλεπτόν Ἀποστολικὸν τῶν Ἀθηνῶν Ἐθρονον, ἐδεξάμεθα ὡς ἐκδηλώσας τοῦ θείου θελήματος, καὶ τῆς πρὸς τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν στοργῆς, τοῦ Αυρωταῦ ἡμῶν Κυρίου.

Ἡ ἐν ὁμοφωνίᾳ καὶ εὐρήνῃ πράξις τῆς ἐκλογῆς Ὑμῶν, Μακαριώτατε, ἡ ἐκπηγάσασα ἐκ θείας μὲν ἐμπνεύσεως, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς πολυτοῦς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διακονίας Ὑμῶν, καθ' ἣν ἐφάνη ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, κατὰ τὸ Ἀποστολικὸν «Ἐν παντὶ περισσεύουσα ἐν πίστει, ἐν λόγῳ καὶ γνώσει

πληγῶναι τοὺς γονεῖς, ποὺ εἶναι πολλὰκις τίμοι βιοπαλαισταί. Καί, ἀκόμη χειρότερον, συντελεῖ εἰς τὴν δυσφήμισιν τῆς πατρίδος ἡμῶν εἰς τὸ Ἐξωτερικόν. Δι' αὐτὸ τὰ μέτρα τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ ληφθοῦν ἀπὸ τοὺς ἀρμοδίους πρὸς καταπολέμισιν τοῦ κακοῦ αὐτοῦ, πρέπει νὰ εἶναι δραστικά καὶ τελεσφόρα.

Δὲν θὰ ἦτο διόλου περιττὴ.

Ὅπως εἶδομεν ἀναγραφόμενον, μία καθηγήτρια εἰς τὴν Κῶ ὑπέβαλεν μῆνυσιν ἐναντίον ἑνὸς κληρικοῦ, διότι ὁμιλῶν ἀπὸ τοῦ ἄμβωνος, ἐστηλίτευσεν τὴν ἀνδροπρεπῆ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐμφάνισίν της.

Δὲν γνωρίζομεν βεβαίως, ὅτε πόσον τολμηρὸν ἦτο τὸ σ ὀ ρ τ ς τῆς κ. Καθηγητρίας. Ἀλλὰ οὔτε καὶ κατὰ ποῖον τρόπον ἐξεφράσθη καὶ ὁμίλησεν ὁ μνηστὴς κληρικός. Διότι τὸ θεῖον κήρυγμα οὐδέποτε πρέπει νὰ ὑπερβαίῃ τοὺς τόνους τῆς εὐπρεπειας καὶ τῆς εὐκοσμίας. Καὶ νὰ ἔχη καὶ ἐν τῇ ἐπιτιμητικῇ του ἀκόμη σφοδρότητι, χαρακτῆρα σεμνόν καὶ ὑψηλόν καὶ ἐποικοδομητικόν. Ἐπομένως δὲν θέλομεν, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, νὰ καταδικάσωμεν τὴν εὐθικτον καὶ εδερῆστον καθηγήτριαν.

Πιστεύομεν ὅμως, ὅτι ἡ ἐνδεικνυμένη ἐπὶ τοῦ προκαίμενου ὁδὸς δὲν ἦτο ἡ δικαστικὴ, ἀλλὰ ἡ ὑποβολὴ τῶν δικαίων ἔστω παραπόνων της πρὸς τὸν οἰκείον Ἀρχιερέα.

Ἐρωτῶμεν δὲ καθηκόντως τὴν κ. Καθηγήτριαν, ἂν ἔχη ὄντως ὑπ' ὄψει της τὸν ὑψηλὸν μορφωτικὸν παιδαγωγικὸν της ρόλον, καὶ ἂν ἐσκέφθη ποτὲ σοβαρῶς, ὅτι τὸ παράδειγμά της ἐπηρεάζει μοιραίως τὰς ψυχὰς τῶν μαθητριῶν της, τὰς ὁποίας εἶναι ἐντεταλμένη νὰ διδάξῃ καὶ νὰ μορφώσῃ.

Ἡ ἀνδροπρεπῆς ἐμφάνισις τῆς γυναικός, ἴσως, ἐν τινι μέτρῳ, νὰ διευκολύνῃ τὰς κινήσεις της, προκειμένου μάλιστα περὶ ἐκδρομῶν. Δὲν νομίζομεν ὅμως ὅτι προσιδιάζει διὰ μίαν Καθηγήτριαν. Καὶ μάλιστα,

ὅτι ἡ—κατὰ τὴν κρίσιν της—προοδευτικότης αὐτῆ ἔχει τὴν θέσιν της καὶ ἐπ' ἐκκλησίας κατὰ τὴν ὥραν τῆς θείας λειτουργίας!

Δὲν θέλομεν νὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος περὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς γυναικός, καὶ νὰ λάβωμεν ἐπὶ τοῦ προκαίμενου θέσιν αὐστηρὰν ἀπέναντι τῆς κ. Καθηγητρίας. Θὰ συνομολογήσῃ ὅμως πιστεύομεν μαζί μας, ὅτι δὲν ἀσκεῖ ἀπλῶς ἐπάγγελμα. Ἀλλὰ ἀποστολήν. Καὶ ὅτι ἔργον της εἶναι νὰ εἶναι ὀδηγὸς ψυχῶν, καὶ νὰ χαράττη δρόμον ζωῆς διὰ τὰς νεαρὰς καὶ εὐπλάστους ψυχὰς τῶν μαθητριῶν της.

Πάντως ὀφείλει νὰ μὴν ἀγνοῆ, ὅτι εἰς τὰς Ἐλληρικὰς ἐπαρχίας μας, καὶ γενικῶς εἰς τὴν ὑπαιθρόν μας τὰ ἔθιμα καὶ ἡ παράδοσις βεβαιοῦνται ἀκόμη ἰσχυρῶς, καὶ ὅτι φυλάττονται μὲ εὐλάβειαν πολλήν. Αἱ δὲ παραδόσεις αὗται καὶ τὰ ἔθιμα τοῦ λαοῦ μας δὲν εἶναι διόλου ὀρθὸν νὰ ὑφίστανται συγκλονισμὸς ἀπὸ ἐμφανίσεις ἀπαραδέκτους. Καὶ μάλιστα ἀπὸ καθηγητῶν καὶ καθηγητριῶν.

Αἱ μητέρες τῆς αἰῶνος ἔχουν ἀνάγκην ὑγιῶν παραδειγμάτων πρὸς μίμησιν. Καὶ δὲν πιστεύομεν, ὅτι τὸ σ ὀ ρ τ ς τῆς κ. Καθηγητρίας, ἐμφανιζόμενον ἐπ' ἐκκλησίας, ἦτο εὐτυχὲς παράδειγμα πρὸς μίμησιν. Ὑπάρχει ἀναμφιβόλως ἐλευθερία καὶ χειραφέτησις καλὴ. Ὅπως ὑπάρχει καὶ τοιαύτη κακὴ, ἡ ὁποία καὶ διαστρέφει τὴν γυναῖκα, μὲ τὴν ἐν παντὶ μίμησιν τοῦ ἀνδρός. Αἱ μεγάλα μορφὰ τῶν γυναικῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀντεπεκρίθησαν πάντοτε, εἰς τὴν παρθένον, εἰς τὴν μητέρα καὶ τὴν πιστὴν καὶ ἀφωσιωμένην σύζυγον, ἡ ὁποία θυσιάζεται διὰ τὴν οἰογένειάν της καὶ τὴν πατρίδα της. Καὶ τοιαῦται ὑπῆρξαν αἱ ἀκτινοβολοῦσαι γυναικεῖαι μορφὰ τῆς Ἐθνικῆς μας ἱστορίας.

Καὶ νομίζομεν, ὅτι ἐπὶ τοῦ προκαίμενου μῖα παραινετικὴ ἐγκύκλιος τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας δὲν θὰ ἦτο διόλου περιττὴ.

καὶ πάση σπουδῇ», ἀνεπιτέρωσε τὰς χρηστὰς ἡμῶν ἐλπίδας, ὅτι εὐδοκεῖ ὁ Κύριος νὰ ἐπιβλέπη πάντοτε ἐπὶ τὴν Ἁγίαν Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν.

Τὰς ἀπαρχὰς τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς Ὑμῶν διακονίας, παρακολούθησαν ἀπὸ τῶν ἐδρῶν τῶν συμβούλων τῆς διοικούσης Ἐκκλησίας, δυνάμει εὐλικρινῶς νὰ βεβαιώσωμεν, ὅτι ἡ Ὑμετέρα Μακαριότης, ὄντως ἀπὸ Θεοῦ ἐμπνευμένη, πιστῶς καὶ ἀπαρεγγλῆτως, ἐπετέλεσε μέχρι σήμερον τὸ ἀνατεθὲν Αὐτῇ δυσχερὲς καὶ δυσπάλαιστον ἔργον. Εἰς λόγους κερνοὺς μὴ περιοριζομένη, ἀκριβῶς ἐφήρμοσε τὰ ὅσα ἀγαθὰ καὶ πρὸς τοὺς Ἱεροὺς τῆς Ἐκκλησίας Κανόνας σύμφωνα ἐπηγγέλλατο διὰ τῶν ἐνθρονησθησάντων Αὐτῆς λόγον. Τὸ ἱερὸν τῆς Ἁγίας Συνόδου Σῶμα, τὴν πρόεπουσαν Αὐτῷ θεῖον καὶ ὑπόστασιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνέλαβεν, αἱ ἀποφάσεις Αὐτοῦ, ὡς ἐκ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἐμπνεόμεναι, τυγχάνουσι τοῦ ἀπολύτου σεβασμοῦ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, ἡ ἀδέκαστος κρίσις Αὐτῆς ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀνύστακτος παρακολούθησις τῶν ἐκαστοτε ἐμπιπτόντων ζητημάτων, ἡ σθεναρὰ πρὸς ἐπίλυσιν αὐτῶν ἐνέργεια, οἱ τῶν ἐρειπίων ἐντεχνος συναρμολόγησις καὶ ἐν γένει τὸ ἐδρατον καὶ ἀμειψιότητον τοῦ χαρακτῆρος, ἐστρωφόσαν ἐν ἡμῖν τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὄντως κατὰ τὸν Ἀπόστολον «Ὁ ἔπαινος ὑμῶν ἐν τῷ Ἐδάγειλλω».

ὑπὸ τιαύτας χρηστὰς ἐλπίδας ἐν δοξολογίᾳ πρὸς τὸν Κύριον ἐγκαταλείποντες σήμερον τοὺς Συνοδικὸν θάκουσ καὶ καλοῦντες φιλαδέλφως τοὺς διαδόχους ἡμῶν εἰς συνέχειν τοῦ Ἀποστολικοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔργου συγκαίρουσιν αὐτοῖς, ὅτι ὑπὸ τοιοῦτον οὐλοσοτρόφον αἱ ἐργασίαι αὐτῶν θὰ ἀποβῶσι καρποφόροι εἰς δόξαν Χριστοῦ καὶ εὐχόμεθα ταπεινῶς, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς καὶ Σωτὴρ ἡμῶν ἐπιδαυριλέη τὰς εὐλογίας καὶ χάριτας αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητι, καὶ ἐπὶ τοῖς συνεργοῖς αὐτῆς, βεβαιουμένους οὕτως, ὅτι κατὰ τὸν Ἀπόστολον, «ὁ κόπος αὐτῶν οὐκ ἔσται κενὸς ἐν Κυρίῳ».

Ἐπὶ τούτοις ἀσπασώμεθα ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ πρὸς τὴν Ἁγιοτάτην Αὐτοῦ Ἐκκλησίαν στοργή, ἧς συνέχη πάντας ἡμᾶς ἀδελφοί».

Οἱ Συνοδικοὶ σύνεδροι τῶν ὁποίων ἔληξεν ἡ συνοδικὴ θητεία εἶναι οἱ ἑξῆς: Σεβ. Μητροπολίτης Βεροῦσας καὶ Ναουσῆς κ. Ἀλέξανδρος, Φιλίππων, Νεαπόλεως καὶ Θάσου κ. Χρυσόστομος, Λαρίσης καὶ Πλαταμῶνος κ. Δημήτριος, Ἄρτης κ. Σεραφεῖμ, Ἱερὸσοῦ, Ἁγίου Ὀρους καὶ Ἀρδαμερίου κ. Κυπριανὸς καὶ Λήμνου κ. Διονύσιος.

Ἡδὴ ἐκλήθησαν, συνωδὰ τῷ Καταστατικῷ Χάρτη, τὰ νέα Συνοδικὰ Μέλη, τὰ ὅποια μετὰ τῶν παρῶντων ἐξ μελῶν ἀπαρτίζουσι τὴν ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Δωροθέου Σύνοδον 102ας Συνοδικῆς περιόδου, ἀρξαμέναι ἀπὸ τῆς 1ης τρ. μηνός. Οἱ κληθέντες Σεβ. Ἱεράρχαι εἶναι οἱ ἑξῆς: Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας κ. Ἱερόθεος, Μονεμβασιῶν καὶ Σπάρτης κ. Διονύσιος, Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἰωακείμ, Δράμας κ. Γεώργιος, Χίου κ. Παντελεήμων καὶ Φλωρίνης κ. Βασίλειος, ἀντικαταστήσας τὸν μὴ ἀποδεχθέντα Συνοδικὰ κατήκοντα Σεβ. Ἐλευθερουπόλεως κ. Σωφρόνιον.

Σήμερον ἤρχισαν αἱ ἐργασίαι τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς 102ας Συνοδικῆς περιόδου. Τὰ τῆς ἐναρκτηρίου ταύτης συνεδρίας χρονικὰ θὰ δημοσιευθῶσιν εἰς τὸ προσεχὲς φύλλον.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Δωροθέος τῇ 27 παρελθόντος μηνός Σεπτεμβρίου προήδρευσε τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Σεβ. Μητροπ. Νουβίας κ. Ἀνθίμου, καθηγ. τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης τοῦ κ. Κιουσοπούλου, Εἰσαγγελέως τοῦ Ἀρείου Πάγου τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀμερικανοῦ στρατιωτικοῦ ἀκολούθου κ. Μάκ Κρίστιαν τοῦ κ. Κιτσίκη, καθηγ.

τοῦ Πολυτεχνείου τοῦ κ. Σφαέλου τοῦ βουλευτοῦ κ. Καμβύση τοῦ κ. Μερτικοπούλου, Ἀντιπροέδρου τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας καὶ τοῦ βουλευτοῦ κ. Μπρεδῆμα.

Τῇ 28 τοῦ αὐτοῦ μηνός Σεπτεμβρίου ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου Διευθυντοῦ τῆς «Ἐκκλησίας» κ. Θεοδοσίου Σπεράντα, ἐπεσκέφθη τὴν ἔκθεσιν ἀντιγράφων ἔργων ζωγραφικῆς τοῦ Μανουὴλ Πανσελήνου.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν ποιμαντορικῶν του ἐπισκέψεων ἐπεσκέφθη τῇ 29 παρ. μηνός Σεπτεμβρίου τοὺς ἐν τῷ Σανατορίῳ Πεντέλης Δημοσίου Ὑπαλλήλους, γενόμενος δεκτὸς ἐνθουσιωδῶς ὑπ' αὐτῶν. Πρὸς αὐτοὺς ὠμίλησε καταλλήλως.

Τῇ Κυριακῇ 30 λήξαντος μηνός ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἐπεσκέφθη τοὺς ἰ. ναοὺς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν τῶν Εἰσοδίων τῆς Θεοτόκου Καπινακάρειας, Ἀγίων Ἀσωμάτων, Ἁγίας Εἰρήνης, Ἀγίου Ἀθανασίου καὶ Ἁγίας Μαρίνης.

Τῇ 1η ἀρξαμένου μηνός Ὀκτωβρίου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ κ. Στεφάνου, Γεν. Διευθυντοῦ Ἐκκλησιῶν τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν τοῦ Πρέσβεως τῆς Σοβιετικῆς Ἐνώσεως κ. Σερκέγεφ τοῦ Ἀρχηγοῦ τοῦ Γ.Ε.Σ. στρατηγοῦ κ. Νικολοπούλου τοῦ στρατηγοῦ κ. Γ. Κουρούκλη τοῦ ἱεροδιακόνου κ. Κωνσταντινίδη, καθηγ. τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης καὶ τοῦ ναυάρχου κ. Σακελλαρίου.

Τῇ 2α ἱσταμένου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος τὰς μὲν πρωινὰς ὥρας ἔσχεν μακρὰν συνεργασίαν μετὰ τῆς Α. Ε. τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Δικαιοσύνης κ. Παπακωνσταντίνου. Τὰς δὲ ἀπογευματινὰς συνεργάσθη διὰ μακρῶν μετὰ τῆς Α. Ε. τοῦ Ὑπουργοῦ παρὰ τῇ Προεδρίᾳ τῆς Κυβερνήσεως κ. Κ. Τσάτσου ἐπὶ διαφόρων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ Μακαριώτατος ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ ναυάρχου κ. Θεοφανίδη τοῦ κ. Παναγιωτοπούλου Δρος τῆς Θεολογίας τοῦ ἐν Βηρυττῷ καὶ Βαγδάτῃ Πρεσβευτοῦ τῆς Ἑλλάδος κ. Ἀντωνοπούλου καὶ τῆς Α. Ε. τοῦ Ὑπουργοῦ Βορείου Ἑλλάδος κ. Παπαρηγοπούλου.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος τῇ 3η τοῦ αὐτοῦ μηνός καὶ τὰς πρωινὰς ὥρας ἐπεσκέφθη τὸ Ἀσυλον Ἀνιάτων παρηγορήσας τοὺς ἐν αὐτῷ ἀσθενεῖς καταλλήλως.

Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος προήδρευσε τοῦ Κ. Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.

Ἐπίσης τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ κ. Κυριακοπούλου Διευθυντοῦ τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας τοῦ κ. Τιμαγένη καθ. τοῦ Ἀν. Ἐκκλ. Φροντιστηρίου Ριζαρείου Σχολῆς τοῦ κ. Ἀποστολοπούλου Προέδρου τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ τοῦ κ. Θεοδωρακῆ Προέδρου τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη (4) τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ Προεδρείου τῆς Ἐπιτροπῆς Διεθνούς Ὑφέσεως καὶ Εἰρήνης.

Ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῇ 5 ἐνεστῶτος μηνός ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ βουλευτοῦ τ. Ὑπουργοῦ κ. Μαλαμῆ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Δέρκων κ. Ἰακώβου, Λεοντοπόλεως κ. Κωνσταντίνου καὶ Πηλουσίου κ. Παρθενίου τοῦ τ. Ὑπουργοῦ κ. Εὐριπαιῶ τοῦ Μεγάλου Αὐτάρχου κ. Λελοῦδα καὶ τοῦ Προέδρου τοῦ Ἑλλ. Ἐρ. Σταυροῦ κ. Γεωργακοπούλου.

Τῇ 7η τρέχοντος ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος παρέστη κατὰ τὴν ἐν τῷ Δημαρχεῖῳ Ἀθηνῶν γενομένην ἐναρξιν τοῦ Συνεδρίου Δήμων καὶ Κοινοτήτων.

Τῇ 8η τοῦ αὐτοῦ μηνός ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ κ. Ἀθ. Παράσχου, Διευθυντοῦ τοῦ «Ἐθνικοῦ Κήρυκος».

Τῇ 9η τοῦ ἰδίου μηνός ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν τῆς κ. Κουτσοχέρα τοῦ κ. Βουτσίνου, Διανοῦ Φυλακῶν Καλλιθέας

τοῦ Δημάρχου Καισαριανῆς· τοῦ ἱατροῦ κ. Καλλι-
στράτου· τοῦ καθ. τοῦ Πανεπιστημίου κ. Δημητριάδη.

— Τῆ 10ῃ μεσοῦντος ἡ Α. Μ. ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
παρέστη κατὰ τὴν ἑναρξιν τῶν ἐργασιῶν τοῦ Ἀ'
Πανελληνίου Συνεδρίου τῶν ὑπαλλήλων Ἀναμορφω-
τικῶν Καταστημάτων καὶ Σωφρονιστηρίων.

— Τῆ αὐτῆ ἡμέρα ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκο-
πος προήδρευσε τοῦ Κ. Συμβουλίου τοῦ Ο.Δ.Ε.Π.
— Ἐπίσης τῆ ἰδίᾳ ἡμέρᾳ ἐδέχθη τὴν ἐπίσκεψιν
τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου πρ. Λήμνου κ. Βασιλείου.
— Ἐκπροσωπῶν τὴν Α. Μ. τὸν Ἀρχιεπίσκοπον
ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Εὐρύπου κ. Ἀλέξιος παρέστη
τῆ 1ῃ τρέχοντος κατὰ τὴν ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ «Παρ-
νασσού» ἑορτὴν τῆς παγκοσμίου «Ἡμέρας τοῦ παι-
διοῦ».

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ἡ ἐν Εὐρώπῃ Ρωσικὴ Ἐξαρχία.

Καθ' ἃ πληροφοροῦμεθα ἐκ Παρισίων, κατὰ τὸ
πρῶτον δεκαήμερον τοῦ μηνὸς Ὀκτωβρίου ἐωρτάσθη
μεγαλοπρεπῶς ἡ 25ῃ ἐπέτειος τῆς ἰδρύσεως τῆς Ρωσ-
σικῆς ἐν Εὐρώπῃ Ἐξαρχίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πα-
τριαρχείου. Ἡ ἐπέτειος αὕτη συνεδράσθη μὲ τὴν κα-
θιερωμένην ἀνά τριετίαν Γενικὴν Συνέλευσιν τῶν κλη-
ρικῶν καὶ λαϊκῶν μελῶν καὶ ἀντιπροσώπων ὄλων
τῶν ἐν Εὐρώπῃ Κοινοτήτων τῆς Ἐξαρχίας.

Εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τῶν Ρώσων, ἐτελέσθη
τὴν πρωίαν τῆς 2ας Ὀκτωβρίου μεγαλοπρεπῆς Ἀρ-
χιερατικῆς Λειτουργίας, προεξάρχοντος τοῦ Σεβασμιω-
τάτου Μητροπολίτου κ. Βλαδιμήρου, συλλειτουργούν-
των τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων Κατάνης κ. Κασ-
σιανοῦ, Ρηγίου κ. Μελετίου, Μεσσήνης κ. Γυλιβέ-
στρου, Καμπανίας κ. Μεθοδίου, Συρακουσῶν κ. Γεωρ-
γίου, δεκάδων ἱερέων, ἱεροδιακόνων καὶ ὑποδιακόνων.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἰδίᾳς ἡμέρας εἰς τὴν μεγάλην
αἴθουσαν τῶν τελετῶν τοῦ Ὁρθοδόξου Ρωσικοῦ Θεο-
λογικοῦ Ἰνστιτούτου ἔλαβε χώραν ἡ πανηγυρικὴ ἑναρ-
ξις τῶν συνεδριάσεων τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως. Ἡ
Α. Σ. ὁ Μητροπολίτης Βλαδιμήρος δι' ἐμπνευσμένων
λόγων ἐξιστόρησε τὴν ὄλην ζωὴν τῆς Ἐξαρχίας ἀπὸ
τοῦ ἔτους 1931 ἕως σήμερον καὶ τὰς ἐγκαρδίου σχέ-
σεις αὐτῆς μετὰ τῶν Ὁρθοδόξων Πατριαρχῶν καὶ
λοιπῶν Ὁρθοδόξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν.

Εἶτα προσεφώνησε τοὺς συνέδρους ὁ Θεοφιλέ-
στατος Ἐπίσκοπος Ρηγίου κ. Μελετίος, ὡς ἐκπρόσω-
πος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Μετὰ ταῦτα ὁ κ. Καρτσάφφ καθηγῆται τοῦ Ἰνστι-
τούτου ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικὸν τῆς ἡμέρας.

Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τοῦ ἑορτασμοῦ ἐδόθη τὸ ἐσπέρας
τῆς 4ης Ὀκτωβρίου συναυλία Ρωσικῆς Ἐκκλησιαστι-
κῆς Μουσικῆς εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τῆς ὁδοῦ
Νταρύ, κατὰ τὴν ἡμέραν δὲ τῆς λήξεως τῶν ἐργα-
σιῶν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως παρετέθη ἀποχαιρε-
τιστήριον γεῦμα πρὸς ὅλα τὰ μέλη τῆς Ἐξαρχίας
εἰς τὸ Ὁρθόδοξον Θεολογικὸν Ἰνστιτούτον.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ

Κατὰ δημοσιογραφικὰς πληροφορίας ἐξ Ἱεροσο-
λύμων, ἡ Ἰορδανικὴ Κυβέρνησις ἐπέδειξε φιλελλη-
νικὰς διαθέσεις εἰς τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου
Πατριάρχου Ἱεροσολύμων. Δι' ἔγγραφου τοῦ ὁ Πρωθ-
υπουργός τῆς Ἰορδανίας ἀνεκόνωσε πρὸς τὸν Το-
ποτηρητὴν τοῦ Ἰεροσολύμων, ὅτι ἀναγνωρίζ-
ει τὴν ἐκλογὴν του ὡς διαχειριστοῦ τῶν ζητημάτων
τῆς ἐκεῖ Ἐκκλησίας καὶ τὸ δικαίωμα του νὰ προχω-
ρήσῃ εἰς τὴν ἐκλογὴν νέου Πατριάρχου. Τὸ ἔγγρα-
φον τοῦτο ἀκυρώνει τὴν προτέραν ἀπόφασιν, καθ' ἣν
ὁ Τοποτηρητὴς ἔπρεπε νὰ ἀναμελῆ τὴν ἐκδοσὴν δι-
καστικῆς ἀποφάσεως ἐπὶ ἀγωγῆς τῶν Ἀραβοορθοδό-
ξων, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Ἰεροσολύμων καὶ
εἰδικῶς ὁ ἀνώτατος Κλήρος ἔπρεπε νὰ ἐξαραβισθῇ.
Ὁ Τοποτηρητὴς συνεκάλεσε τὸ ἐκλογικὸν σῶμα

διὰ τὴν πρώτην φάσιν τῆς ἐκλογῆς νέου Πατριάρχου
διὰ τὴν 17ην Ὀκτωβρίου.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Τὸ περιοδικὸν «Glasnik», (τ. Ἰουλίου — Αὐγούστου
1956) ἐπίσημον ὄργανον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας τῆς
Σερβίας, δημοσιεύει εἰς τὸ ἐξώφυλλον τοῦ τεύχους αὐ-
τοῦ τὴν φωτογραφίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκό-
που Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Δαρθόθου. Εἰς
τὴν ὀπισθίαν σελίδα τοῦ ἐξωφύλλου τὸ ἐν λόγω περι-
οδικὸν δημοσιεύει ὑπὸ τὸν τίτλον «*Ὡς εὖ παρέστητε*»
ἀνυπόγραφον ἄρθρον (ἀπὸ τὰς σκέψεις καὶ τὸ ὕψος συμ-
περαίνονμεν μετὰ βεβαιότητος ὅτι συντάκτης τοῦ ἄρθρου
εἶναι ὁ Μακ. Πατριάρχης κ. Βικέντιος), τὸ ὁποῖον ἔχει
ὡς ἐξῆς:

«*Τὸν προσεχῆ μῆνα θὰ ἐπισκεφθῇ τὴν χώραν μας καὶ
τὴν Ἐκκλησίαν μας ἀντιπροσωπεῖα τῆς ἀδελφῆς Ἐκκλησίας
τῆς Ἑλλάδος μὲ τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκο-
πον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Κύριον Δαρθόθου ἐπὶ κέ-
φαλῆς. Ἡ ἐπίσκεψίς μας εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν Ἐκκλη-
σίαν τῆς Ἑλλάδος καὶ ἡ ἐπίσκεψις ποῦ ἀναμένονμεν ἀποτε-
λοῦν σημαντικοὺς σταθμοὺς εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν ἀδελφῶν
Ἐκκλησιῶν μας. Ἡνωμένοι ἐν τῇ πίστει εἰς τὴν Ἁγίαν
Τριάδα, ἐν τῇ χριστιανικῇ ἀγάπῃ ποῦ μᾶς ἐδίδαξε ὁ Σωτὴρ
καὶ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ νὰ πραγματοποιήσωμεν τὴν χριστιανικὴν
ἐπιδίαν, μετὰ μεγάλης χαρᾶς ἀναμένονμεν καὶ χαιρετίζομεν
τοὺς προσφιλεῖς μας Ἰεροσκεκλημένους, διότι ἀκόμη μίαν
φορὰν θὰ δυναθῶμεν νὰ ἀπευθύνωμεν ἀπὸ κοινοῦ πρὸς τὸν
Πατέρα πάντων ἡμῶν δεήσεις, ὅπως ἐκχύσῃ πλουσίαν τὴν
χάρῃ ἐφ' ἡμᾶς καὶ πολλαπλασιάσῃ ἐν ἡμῖν τὰς δωρεὰς τοῦ
Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐνισχύσῃ τὰς καρδίας καὶ τὰς ψυχὰς
μας καὶ προστατεύσῃ τοὺς λαοὺς μας καὶ τὰς χώρας μας
ἀπὸ ὅλα τὰ δεινὰ καὶ τὰς δυσκολίας. Μετ' εὐλαβείας ἀναμι-
νησκόμεθα τῆς Αὐτοῦ Μακαριότητος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου
Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος καὶ νῦν ἀειμνήστου Κυροῦ Σπυρι-
δωνος. Αἱ καρδίαι μας πάντοτε θὰ εἶναι γεμάται ἀπὸ θερμὴν
ἐθνωμοσύνην διὰ τὸν κόπον τοῦ ποῦ κατέβαλε δι' ἡμᾶς
κατὰ τὴν ἐπίσκεψίν μας. Τὸ βαθὸν γῆρας τοῦ δὲν τοῦ ἐστῆθι
ἐμπόδιον νὰ ὀργανώσῃ μετὰ μεγάλης προθυμίας εἰς τὴν ἀν-
τιπροσωπεῖαν μας μίαν τοιαύτην ὑποδοχὴν, ἡ ὁποία ἐμεινε
ἀλησμόνητος εἰς τὴν ἀνάμνησιν μας. Χαίρομεν δὲ διότι ὁ
ἀξιὸς διδάχος Του, ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
Δαρθόθου, συνεχίζει μετὰ τῆς αὐτῆς ἀγάπης τὸ ἔργον τοῦ
μεγάλου προκατόχου Του. Χαιρετίζοντες τὴν Αὐτοῦ σεβα-
σίαν Μακαριότητα τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης
Ἑλλάδος Κύριον Δαρθόθου, θὰ ἀναφέρωμεν τοὺς λόγους Του
ποῦ εἶπε κατὰ τὴν ἐνθρόνισίν Του: «*Τὴν Ὁρθόδοξον διδα-
σκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας, τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας, τὴν Ἱερὰν
Παράδοσιν, τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Διατάξεις διακρατοῦντες ἀ-
νοθεύτους, ἐν ἀγαστῇ συμπνοῇ καὶ ἀδελφικῇ ἀγάπῃ καὶ εὐ-
λαβείᾳ διαθέσει θὰ συμβαδίζωμεν μετὰ τῶν λοιπῶν Ὁρθοδό-
ξων ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, διαφυλάσσοντες μετ' αὐτῶν
ἀπαρχαράκτων τὴν Ὁρθοδοξίαν». Οἱ λόγοι οὗτοι ἦδη ἐπλή-
ρωσαν τὰς καρδίας μας, αἱ δὲ σκέψεις αὐταὶ εἶναι καὶ σκέ-
ψεις μας. Μὲ τὴν διάθεσιν αὐτὴν ἀναφωνοῦμεν πρὸς τὴν
Αὐτοῦ Μακαριότητα καὶ τὰ λοιπὰ μέλη τῆς ἀντιπροσω-
πείας: ΩΣ Εὖ ΠΑΡΕΣΤΗΤΕ!».**

Ἀκολούθως τὸ περιοδικὸν δημοσιεύει τὴν βιογρα-
φίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου κ. Δαρθόθου
ὅπως ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ φύλλον τῆς «Ἐκκλησίας» τῆς
17ης Ἀπριλίου 1956.

— Ἡ Α. Μ. ὁ Πατριάρχης τῶν Σέρβων κ. Βικέντιος,
κατόπιν προσκλήσεως τῆς Α. Μ. τοῦ Πατριάρχου τῆς
Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας κ. Ἀλεξίου, ἀνεχώρησε διὰ
τὴν Μόσχαν ἐπὶ κεφαλῆς ἑνδεκα ἱεραρχῶν τῆ 5 τρέχον-
τος μηνός. Πρὸ τῆς ἀναχωρήσεώς του ὁ Μακαριώτατος
Πατριάρχης κ. Βικέντιος προέβη εἰς τὰς ἀκολουθούσας δη-
λώσεις πρὸς τὸν τύπον:

«*Ἡ ἐπίσκεψίς μας ἀποβλέπει εἰς προσωπικὰς ἐπαφὰς
μεταξὺ τῶν προκαθημένων καὶ τῶν λοιπῶν ἀξιωματῶν τῶν
δύο Ἐκκλησιῶν καθὼς καὶ εἰς τὴν παρακολούθησιν τῆς
λειτουργίας τῶν ἐκκλησιαστικῶν καθιδρυμάτων. Αἱ ἐπα-*

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 1320 προκηρύξεως αὐτῆς, συνωδᾷ τῷ ἄρθρῳ 26 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλεῖ τοὺς βουλομένους ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως εἰς τὸ Δελτίον «Ἐκκλησία» ὑποβάλλωσιν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν, πρὸς συμμετοχὴν διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς χηρευούσης θέσεως τακτικοῦ Ἐφημερίου ἐν τῇ ἐνορίᾳ Κλαδάς Σελλήνας.

Ἐν Σπάρτῃ τῇ 22α Σεπτεμβρίου 1956

† Ὁ Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Διονύσιος.

φαί αὐταὶ θὰ δηγήσων εἰς προσέγγισιν καὶ ἐνδεχομένως εἰς συνεργασίαν ἐπὶ κοινῶν προβλημάτων. Αἱ συνομιλαί, αἱ ὁποῖαι θὰ διεξαχθοῦν δὲν θὰ περιστραφοῦν μόνον εἰς τὴν ὁμοσυνήν καὶ τὴν σεργιανὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ θὰ περιλάβουν ὁλόκληρον τὴν Ὀρθοδοξίαν».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΒΟΥΛΓΑΡΙΑΣ

Τὸ ὄργανον τῆς Βουλγαρικῆς Ἐκκλησίας «Σκρόβεν Βέστνικ» ἀφίερωσεν ἄρθρα ἐπίκαιρα ἐπὶ τῇ 75ῃ ἐπετείῳ τοῦ Καθ. Στεφάνου Τσαγκῶφ. Ἡ φήμη τοῦ διατρεποῦς Καθηγητοῦ, ὑπέβη τὰ ὅρια τῆς χώρας του ὡς ἀνδρὸς εὐρισκομένου εἰς φιλαδέλφικας σχέσεις μετὰ πασῶν τῶν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν. Ἡ Σύνοδος ἰδιαιτέρως ἐκτιμῶσα τὸν ἐορτάζοντα Καθηγητὴν συνεχάρη αὐτόν. Ὁ Καθηγητὴς Μαρκόφσκι, ἀφ' ἑτέρου ἀπέτισε φόρον ἐκτιμῆσεως ὑπογραμμίσας τὸ πολυσχεδῆς ἔργον τοῦ πολυγράφου ἀνδρός. Ὁ Καθ. Τσαγκῶφ εἶναι Διδάκτωρ τῆς Θεολογίας τῶν Πανεπιστημίων Ἀθηνῶν, Ὁξφόρδης, Βερολίνου καὶ Βουδαπέστης καὶ ἐτιμήθη ὑπὸ τῆς Βουλγαρικῆς Ἀκαδημίας τοῦ Ἁγίου Κλήμεντος τῆς Ἀχρίδος.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Π.Σ.Ε. τῶν Ἐκκλησιῶν συνήλθεν εἰς τὴν Οὐγγαρίαν περὶ τὰ τέλη τοῦ παρ. μηνὸς Ἰουλίου 1956, εἰς ὃ μετέσχον 22 κράτη. Σήμερον τὸ σύνολον τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν Χριστιανικῶν ὀργανώσεων, αἵτινες εἶναι μέλη τοῦ Π.Σ.Ε. ἀποτελεῖται ἀπὸ 162 Ἐκκλησιαστικὰς κοινότητας πρὸς ἀνήκου εἰς 47 κράτη. Κατὰ τὴν τελευταίαν συνεδρίαν τρεῖς ὀργανώσεις ὑπέβαλον ὑποψηφιότητα διὰ νὰ ἔγγραφοῦν: ἡ Ἐκκλησία τῶν Βαπτιστῶν τῆς Οὐγγαρίας, ἡ Ἀγγλικανικὴ Ἐκκλησία τῆς Ἐπαρχίας Κεντρικῆς Ἀφρικῆς καὶ ἡ Λουθηρανικὴ Σύνοδος τοῦ Λαπλάτα τῆς Ν. Ἀμερικῆς.

Ἡ Ὀρθοδοξία ἀντιπροσωπεύεται εἰς τὸ Π.Σ.Ε. τὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς εἶναι μέλη ὅπως καὶ ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Κύπρου. Ἡ Ῥωσικὴ Ἐκκλησία θὰ στείλῃ τὸν Ἰανουάριον τοῦ 1957 ἔκπροσώπους τῆς, διὰ νὰ συζητήσουν με ἀντιπροσώπους τοῦ Π.Σ.Ε. τὴν δυνατότητα τῆς συμμετοχῆς τῆς. Μέχρι σήμερον ἡ Ῥωσικὴ Ἐκκλησία δὲν ἤθελε νὰ μετάσχη, διότι ἐθεώρει τὸ Π.Σ.Ε. ὡς πολιτικὸν ὀργανισμόν. Αὐτὸ εἶχεν ἀποφασισθῆ κατὰ τὴν σύσκεψιν τοῦ 1948 εἰς τὴν Μόσχαν. Τώρα ὁμως ἀναγνωρίζει, ὅτι τὸ Π.Σ.Ε. δὲν εἶναι πολιτικὴ ὀργάνωσις, καὶ θὰ ἤθελε νὰ μετέχη τῶν ἐργασιῶν του.

Κατὰ τὴν ἴδιαν συνέλευσιν τῆς Κ.Ε. ἀνεκινήθη καὶ τὸ ζήτημα τῆς Κύπρου καὶ τῆς Ἐκκλησίας τῆς. Εἶναι ἀληθές, ὅτι τὸ Π.Σ.Ε. ἐτάχθη ὑπὲρ τῆς αὐτοδιαθέσεως, ἀλλ' ἀπέφυγε νὰ καταδικάσῃ τὴν Ἀγγλικὴν κυβέρνησιν. Εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ἐπέδρασαν ἴσως, ἡ Ἀγγλικανικὴ μερίς. Εἶναι ἀκόμη ἀληθές, ὅτι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Κανταβρυγίας κατεδίκασεν ὅτι ἡ Κυβερνήσις του πράττει εἰς τὴν Κύπρον.

Ἱερά Ἐπισκοπὴ Ρεθύμνης καὶ Ἀδλοποτάμου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη ὑπὸ μεταγενεστέρων Νόμων καὶ Διαταγμάτων καὶ προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὴν κενὴν Ἐφημεριακὴν θέσιν τῆς ἐνορίας Ἀργυρουπόλεως Ρεθύμνης καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα νὰ ὑποβάλλωσι ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον τὰ σχετικὰ πιστοποιητικὰ προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶσι ὑποψήφιοι ἔφημεριοι τῆς ὡς ἄνω ἐνορίας.

Ἐν Ρεθύμνῃ τῇ 28ῃ Σεπτεμβρίου 1956

Ὁ Ρεθύμνης καὶ Ἀδλοποτάμου Ἀθανάσιος.

Ἱερά Μητρόπολις Σάμου καὶ Ἰκαρίας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει: 1) τὰ ἄρθρα 46 καὶ 47 τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ὅστος ἐτροποποιήθη καὶ συνεπληρώθη μεταγενεστέρως, 2) τὰς διατάξεις τοῦ Α. Νόμου 536/1945 «περὶ ρυθμίσεως τῶν ἀποδοχῶν τοῦ Ὀρθοδόξου Ἐφημεριακοῦ Κλήρου τῆς Ἑλλάδος» καὶ 3) τὰς διατάξεις τοῦ Α. Νόμου 540/1945 «περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαίδευσεως, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν ἔφημεριακὴν θέσιν τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Προφήτου Ἡλιοῦ τῆς κοινότητος Μαραθοκάμπου Σάμου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ἡμῶν προκηρύξεως εἰς τὸ περιοδικὸν «Ἐκκλησία» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ Α. Νόμου 2200/1940 ὀριζόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Λιμένι Βαθέος Σάμου τῇ 1ῃ Ὀκτωβρίου 1956

† Ὁ Σάμου καὶ Ἰκαρίας Εἰρηναῖος.

Ἱερά Μητρόπολις Γυθείου καὶ Οἰτύλου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρωσὴν τῆς κενῆς ἔφημεριακῆς θέσεως τοῦ ἐν Φλωμοχωρίῳ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίας Τριάδος, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα πρὸς κατάληψιν τῆς ἀνωτέρω ἔφημεριακῆς θέσεως, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρουσίης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ δικαιολογητικά των, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου πρὸς πληρωσὴν τῆς ἀνωτέρω ἔφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Γυθείῳ τῇ 2α Ὀκτωβρίου 1956

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου Φιλήμων.

Ἱερά Μητρόπολις Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας

Προκειμένου νὰ πληρωθῇ ἡ κενὴ θέσις τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ ἐνοριακοῦ Ναοῦ Ἁγίας Παρασκευῆς Κάτω Πλατάνου Ναυπακτίας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὴν θέσιν ταύτην ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Ναυπάκτῳ τῇ 3ῃ Ὀκτωβρίου 1956

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Χριστόφορος.

Προκειμένου νὰ πληρωθῇ ἡ κενὴ θέσις τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ ἐνοριακοῦ Ναοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου Φροξυλιάς-Ναυπακτίας, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὴν θέσιν ταύτην ὅπως ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα πιστοποιητικά.

Ἐν Ναυπάκτῳ τῇ 3 Ὀκτωβρίου 1956

† Ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Χριστόφορος.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἀριθ. } Πρωτ. 1869
 } Διεκπ. 1198 Ἀθήνησι τῇ 11ῃ Ἀυγούστου 1956

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 878*

Πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
 τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Λαβόντες σχετικὴν ἀφορμὴν, ἤχθημεν εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ κοινοποιήσωμεν ὑμῖν, ἐξουσιοδοτήσει Συνοδικῇ, τὴν κατωτέρω Ἱερὰν Ἀκολουθίαν ὁρκωμοσίας στρατιωτικῶν καὶ ἀστυνομικῶν, παρακαλοῦντες ὑμᾶς ὅπως κοινοποιήσητε ταύτην ἐγκυκλίως τοῖς παρ' ὑμῖν κληρικοῖς, ἵνα καὶ οὗτοι ἔχωσιν ὑπ' ὄψιν αὐτῶν ταύτην, πρὸς ἐπιτέλεσιν ταύτης εἰς διδομένην αὐτοῖς περίπτωσιν ὁρκωμοσίας στρατιωτικῶν ἢ ἀστυνομικῶν.

† Ὁ Ἀθηνῶν Δωρόθεος, Πρόεδρος,
 Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν
 Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Θέμελης

ΙΕΡΑ ΑΚΟΛΟΥΘΙΑ
 ΟΡΚΩΜΟΣΙΑΣ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΩΝ

Ὁ Ἀρχιερεὺς ἢ ὁ Ἱερεὺς. Εὐλόγητός ὁ Θεός...
 Ὁ χορός. Σῶσον, Κύριε, τὸν λαόν σου... Τῇ Ὑπερμάχῳ...

Ὁ Διάκονος ἢ ὁ Ἱερεὺς. Ἐλέησον ἡμᾶς ὁ Θεός...
 Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβῶν... Ἔτι δεόμεθα ὑπὲρ τῶν εὐσεβεστάτων Βασιλέων ἡμῶν Παύλου καὶ Φρειδερίκης, τοῦ εὐσεβεστάτου Διαδόχου αὐτῶν Κωνσταντίνου, πάσης τῆς Βασιλικῆς Οἰκογενείας, τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Ἐθνους καὶ τοῦ κατὰ ξηρὰν, ἀέρα καὶ θάλασσαν φιλοχρίστου ἡμῶν Στρατοῦ.

Ὁ Ἀρχιερεὺς ἢ ὁ Ἱερεὺς. Ὅτι ἐλεήμων καὶ φιλόανθρωπος... Ἀπόλυσις... Πολυχρόνιον. Ὁ Ἐθνικός Ὕμνος Προσοχή. Παρουσιάστε Ἀρμ. Παρά-πόδα. Ὁ ὄρκος.

Ὁ Ἀρχιερεὺς ἢ ὁ Ἱερεὺς. Δι' εὐχῶν.

Σημείωσις. Ὁ τελεουργῶν κληρικός θὰ βλέπῃ πρὸς ἀνατολάς, καταλλήλως εὐτρεπιζομένης Τραπεζῆς, ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀπαραιτήτως δεόν νὰ εὐρίσκηται τὸ Ἱερὸν Εὐαγγέλιον καὶ κηροπήγιον.

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον
 Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν
 Ἀρχιμ. Χρυσόστομος Θέμελης

* Κοινοποιεῖται τῷ Γενικῷ Ἐπιτελεῖῳ Στρατοῦ καὶ τῷ Ὑπουργεῖῳ τῶν Ἐσωτερικῶν, μετὰ τῆς παρακλήσεως ὅπως γνωσθῇ περαιτέρω ὅπου δεῖ.

Ἱερὰ Μητρόπολις Λαρίσης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τῶν ἀρθρῶν 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πληρῶσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίου Ἀθανασίου Ψυχικοῦ, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ κεκτημένους τὰ κανονικά καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλλωσιν ἡμῖν σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζομένων πιστοποιητικῶν πρὸς ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων.

Ἐν Λαρίσῃ τῇ 8ῃ Ὀκτωβρίου 1956
 † Ὁ Λαρίσης Δημήτριος.

“ΕΚΚΛΗΣΙΑ,

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
 Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΔΩΡΟΘΕΟΣ
 † Ὁ Σάμου καὶ Ἱκαρίας ΕΙΡΗΝΑΙΟΣ
 † Ὁ Λήμου ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
 ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

Τελευταῖαι ἡμέραι εἰδήσεων διὰ τὴν «Ἐκκλησίαν» εἶναι ἡ 10ῃ καὶ ἡ 25ῃ ἐκάστου μηνός.

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θ. Σπεράντσα, Ἀρχαῖαι τραγωδίαὶ καὶ χριστιανισμός. Ἐπιστολαὶ πρὸς τὴν «Ἐκκλησίαν», Κρίσεις περὶ Ὀρθοδοξίας.

Γ. Καρμίρη, Τὸ δόγμα τῆς σωτηρίας, III.

Κ. Μωραϊτάκη, Οἱ ἐν Ρουμανίᾳ Οὐνίται.

Κυπριακά, Ἐκκλησίαι. Διαμαρτυρία.

Φ. Κόντογλου, Ὁ Ἅγιος Δημήτριος ἐν τῇ εἰκονογραφίᾳ.

Παρατηρήσεων στήλη: Ὑπουργεῖον Ἀποδήμιου Ἑλληνισμοῦ. Ἄς ὑψώσωσιν τὴν φωνὴν των. Ἀνάγκη δραστηκῶν μέτρων. Δὲν θὰ ἦτο διόλου περιττή.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Προκηρύξεις.

Ἐγκύκλιος Γ. Συνόδου.

Οἱ ἱερεῖς, ἀπευθύνεσθε πάντοτε ἀνευδοιάστως πρὸς τὴν Διεύθυνσιν τῆς «Ἐκκλησίας», διὰ πᾶν ζήτημα ποῦ σᾶς ἀπασχολεῖ. Ἀπάντησιν θὰ λαμβάνετε ἀμέσως διὰ τοῦ «Ἐφημερίου».

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΙΣ

Ἡ ἀλληλογραφία τῆς «Ἐκκλησίας» δημοσιεύεται πάντοτε εἰς τὸν «Ἐφημερίον».

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

Εἰδοποιοῦνται οἱ ἀναγνώσται τῶν περιοδικῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «Ἐκκλησίας», «Ἐφημερίου» καὶ «Θεολογίας», ὅπως συνδρομὰς ἢ ἄλλα ἐμβάσματα των ἀποστέλλουν δι' ἐπιταγῆς μόνον ἐπ' ὀνόματι τῆς Διαχειρίσεως τῆς «Ἐκκλησίας».

Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις, Ἰαοῦ 1.